

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik szám alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántó példányok iránt csupan a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetésny felvetetik 's pontosan és jutányosan közöltetik.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország. (Kinevezések; pesti nemz. casinói közgyűlés; birtokállandósítás; Szepes, Zemplény és Mosony megyék közgyűlései; horvátországi dolgok; erdélyi ügyek; hivatalos közlés Zalából; m. g. egyesület; veszprémi rövid tudósítás; a középponti vasút részvényesek rendkívüli közgyűlése; budapesti napló.)

Spanyolország. (A' lázadás teljes lecsendesítése; a' királyi utiterve a' st anguedai fürdőkre; a' valladolói hadi törvényszék; elegy.)

Anglia. (Felső- és alsólázi tárgyalások; O' Brien állapota; angol nézetek az irlandi szegénységtől; elegy.)

Franciaország. (A' Lecomte gyilkos merénnye felett itélendő törvényszék; Ibrahim pasa Párisban 's a' lakomáknál; kamrai tárgyalások.)

Törökország. (a' sultán utiterve a' dunamelléki tartományokban.)

Gabonaár.

Értesítő.

Magyar- és Erdélyország.

Ó cs. 's ap. kir. felsége a' zágrábi székes káptalanban köv. kanonokokat, u. m. Haramu ztek Józsefet dubiezi, Mihács Mihályt kamarcei, Vuozich Mihályt goricei, Vakano vich Antalt kemleki, Ho chreiter Izidort vaskai, Vu kovic hMátét eszmai, Schrot Józsefet varadi, Vnkassovic h Antalt urbóci, Klemen Mihályt pedig turopolyai főesperesekké kinevezni 's az ugyanezen káptalanban megü rült utolsó kanonokságra S taltv a' Péter belovári plebá nost érdemesíteni; P r o o p i u s Zsigmond fogalmazó-gyakornokot pedig a' magy. kir. helyt. tanácsnál tisztl. fogalmazóvá kinevezni legkegy. méltóztatott.

A s z a l a y József a' párisi „Société française de Statistique universelle“ tud. társaságtól megküldött tagsági oklevél elfogadására engedelmet nyert.

A' pesti nemzeti Casino szabályszerűleg folyó évi június 7ik napján közgyűlést tartand, melyre a' casinói részes tagokt ezennel meghija az ig a z a t ó s á g.

Birtok-állandósítás. Nyilvános és magánykörökben szóval és iratokban olly bőven meg van vitatva már az ósiség módosítása; olly világosan kimutatták, hogy ez jelen állapotjában a' birtokot bizonytalanná ingadozóvá 's a' vagyoni hitelt lehetlenné teszi; olly számos tapasztalati adattal bizonyítottat be, miképen az ósiség ugy, a' mint most létezik, sem családok föntartására nem alkalmas eszköz, sem nemzetszilárdítási hatással nem bír: — hogy e' részben mondanivaló alig maradt. És, az olmos-botos hősek táborát 's a' rögzött előítéletekhez ragaszkodók kis számu csapatát kivéve, a' közönségnél nem annyira arrul van, vagy legalább kellene már szónak lenni: jelen állapotjában maradjon é a' ósiség? — mint inkább arrul: miképen módosíttassék?

Az ósiség-módosításnál kettőre kell ügyelni: 1) a' multa, 2) a' jövőre. Már: a' jövőre nézve teendőket ismét két főágra szokták osztani. Azt mondják t. i.: a) kármentesíteni kell a' kir. fiscust; b) a' magányosok közti adásvevési 's visszaváltási viszonyokat törvényleg szabályozni, és szabályokat a' hitbizományokra (fideicommissumokra) nézve is megállapítani.

Lássuk a) a' királyi fiscus kármentesítését. Legyen megengedve szabadon szólnom. A' királyi fiscus kármentesítési kérdése nem rideg kérdés, hanem kapcsolatban áll véleményem szerint a' közpénzügygel. Hogy tehát a' kármentesítés kérdéséről szólhassunk, értekezünk kell az országos jövedelmek 's kiadásokról is. Kétfélék az országos jövedelmek: a) adóbuliak, b) adónkülek. Nézzük: mindkét fajrud mit szoknak törvényeink? Az 1454iki 2ik cikk azt mondja: „quod e medio dicatorum Praelatorum, et Baronum, nec non etiam Nobilium, et Procerum regni nostri certi eligantur, qui videre debeant, quot banderia nostra regalia de proventibus nostris regali bus poterunt elevari. §. 1. Qui et ulterius provideant: qualiter ipsi proventus nostri regales ad Cameram nostram regalem administrantur? §. 2. Et qualiter e camera nostra idem proventus dispensentur? — Az 1518iki (bácsi hongyülési) 14ik cikk részletesebben rendelkezik, következőleg: Castrum Huszt cum Cameris salium marmarosiensium et Transsylvaniae ac tricesimis et vigesimis, quinquagesimis, coementis, camerisque et fodinis auri et argenti, nec non civitatibus liberis, Saxonibusque regis manibus domini thesaurarii regii pro tempore constituti; §. 1. Castra vero Munkács, Tata et Komárom, cum omni inferiori parte, Wissegrádiensi, veteri Buda, ac insulis Koset appellatis, nec non oppidis Sambok, Salmár et Kesző, cunctisque eorumdem pertinentiis, Cumanisque ac Philistaeis pro sustentatione et conservatione coquinae regiae Majestatis ad manus Provisoris budensis assignentur. §. 2. Ad quam laridis et vino de proventibus Castrum Munkács; usonibus vero et aliis de Komárom et Tata pro-

videre; et in super decimas Budenses, et alias etiam in Sirmio provisor ipse regiae Majestatis pro mensa et curia sua comparare debent. §. 3. Defectus autem, si quis erit, juxta limitationem dominorum Consiliariorum et Assessorum Thesaurarius regius supplebit. — Az 1635iki 1ső cikk így szól: — circa confiniorum conditionem deinceps melius constituendam sese promtos declararunt (SS. et OO.) Suae Sacr. Majestati humillimi supplicantes, dignetur etiam proventibus suis regis, fodinis nempe, tricenisimis, et civitatum taxa, eorumdem intertentione subvenire. Következik ezután az 5 fnyai subsidium megajánlása és e' határozat: Ordinato tam pro hujus, quam aliarum contributionum infrascriptarum perceptione et administratione, dicaturibus juxta moderatam limitationem mediocri salario; ita tamen ut in proxime futura dieta domini Camerae Praefectus et Consiliarii exactam superinde dare debeant rationem. Ugyanez évi 9ik cikk pedig így szól: Et quia superioribus annis, maxime vero ab anno 1625. ad praesentem usque annum inclusive complurium sane contributionum recordantur Status et Ordines, earumque exactores, et perceptores proventus regios, et regni tractavisse, neque tamen ullas de iis hactenus datas fuisse rationes §. 1. Statutum igitur, ut omnes et singuli talium Contributionum exactores et perceptores aliique idgenus officiales, juxta articulum 27: 1625 ad exactissimam rationem dandam compellantur. És számos hasonlatu törvényt lehetne idézni még; de fölheván azokkal, és csak az 1827iki 5ik cikk ama szavaira figyelve az olvasót: „a sollicitatione imputationis praecisissimum est“, miknek értelme eléggé tudva van, — azt kérdem: rajtuk é a' s'or e' szerint ajánlatot tenni? vagy nem kellé inkább kimutatásokat várnunk, mikre ajánlások alapíthassunk? — Ha mindazáltal kimutatás következtében kármentesítést rendelendünk, erre nézve véleményem az: ne fizessünk egyszerre váltási vagy kárpótlási tőkét le, hanem, mint már többen javasolák, e' ezébul minden ingatlan nemesi birtok öröködése vagy eladása esetében ezentul bizonyos summa fizetessék a' korona öröködésének megváltása fejében. — E' mód mellett szól a' főnebb idéztem törvényeknek 's minden alkotványok közpénzügy körüli hasonnemű rendelkezésen kívül — még azon körülmény is, miszerint többnemű országos ajánlatot, még pedig nevezetes mennyiségűeket — leszünk tenni kénytelenek, ha csupán kereskedési 's közlekedési viszonyainkon is segíteni akarunk. Már pedig vegyük, hogy a' fiscus öröködése jövedelmeit mintegy évi 50 ezer ftra téve, a' fiscus öröködésének megváltási tőkéje mintegy 1 millió ftra menne: 's kénytelenek leszünk megvallani, hogy ennyinek egyszerre lerovása — egyéb subsidiumok fizetése mellett — talán terhes lenne; míg ellenben az öröködések vagy eladások esetében minden száztul, vagy ezentul fizetendő néhány garast, vagy egy két forintot mind az örökölők, kik értéket, mind az eladók, kik kész pénzt kapnak, könnyebben megadhatnák.

b) Mi a' magányosok közti adásvevési 's visszaváltási viszonyoknak (jövőrei) szabályoztatását illeti, ez nagyon egyszerű lehetne. — Minden eladási zálogosításnak a' hatósági telekkönyvi hivatal előtt kellene történni. Minden eladás örök és felbonthatlan, kivéve azon esetet, ha világosan be lenne bizonyítható: hogy az eladásnál család történt. Csaláson kívül egyedül az erőszakkal-kicsikarás lehetne azon cím, melly alatt az eladás az ósiség-módosítás után is fölbonthatnák. De illy erőszakot föl nem tehetni akkor midőn a' hatósági telekkönyv-hivatalnál történik az általadás és általírás. — Mi az elzálogosításokat illeti, ezekre nézve tán elég lenne a' törvénynek olly intézkedése, hogy az, ki a' zálogos évek eltelte után egy év alatt a' visszaváltást elmulasztja, vagy, ha a' zálogba bevétel meg nem egyezhetnék, a' visszaváltás végett pórt nem indít, — visszaválthatási jogátul elesik 's a' jóság a' zálogba vevőnek nevére mint eladott, vagy, ha ugy tetszik, mint elidősült általíratik. Ezen intézkedés semmi különös kényszerítést nem foglal magában. Mert a) a' zálogbaadó számot vehet magával: mikorra lehet reménye az elzálogosított jóságot visszaváltani? és b) mert az ósiség-módosítás után mindenkor (?) szerezhet fekvő jóságot, és biztos lehet, hogy annak birtokában nem fog háboríttatni.

A' hitbizottságokat illetőleg: hogy ezek az ósiség-módosítás után többé így, mint most, föl nem állhatnak jövőre, világos. Mert — mellözve egyéb tekinteteket, mik a' hitbizományok ellen szólnak — imezeket az ósiség-módosítása mellett jövőre így meghagyni nem lenne

más, mint alkalmat adni arra, hogy a' kisebb és közép földbirtokok osztláya lassankint egészen megszűnjék 's időjártaival az egész ország néhány majoresco és senioresco kezébe kerüljön. Pedig: egy ország egész földterületének birtokát néhánynek kezébe adni annyi, mint a' szorgalom nagy részének szárnyát szegni; annyi, mint az ország termékenységét leaszítani; annyi, mint a' népnek tulnyomó többségét nemesak anyagi tekintetben szerencsétleníteni, hanem egyszersmind megfosztva ezt az önálló helyzetnek ipar általi megszerezhetéséül, szolgálaküvé korcsítani. És jaj azon országnak, mellynek lakosait a' józan szabadság magasztos érzelme nem hevíti; százszoros, ezerszeres jaj a' nemzetnek, melly szolgálcsoporttá aljasul!

A' zálogok visszaválthatására tervem szerint engedendő egy évi határidő változtatást nem tesz a' birtok-állandósításon, mert 1) a' zálogvevő szerződésénél fogva sem tarthatja magát a' zálogba vett jóság teljes birtokosának, örökös urának; és 2) mert visszaválthatásnak egy évre szoríttatása is épen a' birtok (értem: a' teljes birtok) ingadozásának vet véget 's lehetlenné teszi (mindig a' jövőről szólva) azt, hogy valaki százados birtokátul is elejtessék, mivel az — zálog volt.

Mennyi bonyolulás keletkezett 's keletkezik még most is a' zálogos birtoknak e' bizonytalanságából? nem szükség fejtegetni; mert mindennapi tapasztalásból eléggé tudjuk. És, ha már a' zálogoknak határtalan időki visszaválthatása is annyi zavar és bonyolulás kulfője: mennyivel többeké 's nagyobbaké volt még az örök eladások felbonthatása? — Ezen végnélküli ingatlanság megszüntetését szerfölött szükségesnek tartom 's azért volt javaslatom jövőt illető részének szelleme: — még a' zálogokra nézve is, lehetséges megközelítéssel legalább — a' birtok-állandósítás. És, nem mondom, hogy a' zálogok visszaválthatására engedendő egy évi határidőre nézve, — de bizonytal (még is c s a k a' jövőről szólva) a' birtok-állandósítás elvére nézve velem egyértelműek leendnek mind azok, kik nem csupa szájjal valják a' hon ujjászületése szükségét. — Vannak ugyan 's még rövid időig lesznek olyanok, kik, mint más kor szülöttei vagy növeltjei, m e g g y ó z ó d é s h ü l fogják mint más, ugy ezen indokokat is ellenzeni. És ezekre nézve — a' sajnon kívül, hogy nem boldog csillagzat alatt születtek — semmi megjegyzésem: ezek többséget ugy sem képezendnek. Azok pedig, kik az „ósi nemesi szabadság“ örve alatt nyers erővel akarják elnyomni a' közvéleményt, — „azoknak gyökerük megrohad 's viráguk, mint a' por, elmulik.“ (Ésa. 5. 24.) Azok pillanatnyi hatalmátul nem féltethni tehát tartósan a' birtok-állandósítás elvét, mennyire ez a' többség véleménye szerint, a' jövő körüli szabályoknál alkalmazandó. De attul is tarthatni, hogy az ósiségnek multirai módosításánál nem fogják a' birtok-állandósítás elvét követni, hanem talán határidőt adandnak az ekorigi eladások felbonthatására. Jól tudom: mi okkal szokták támogatni az eddigi eladások fölbonthatására engedendő határidőt. Azt mondják t. i. hogy az eladók a' jelen törvények ótalma alatt tevők szerződéseiket és biztak a' visszaválthatási törvényes engedelemben. — Ezen szépen hangzó okra tegyük egy kis megjegyzést. Ha az ósiség módosítatik, kiki vehet fekvő jóságokat, miknek birtokában olly biztos, sőt sokkal biztosabb leszen, mint mostani ósi javaiban; 's így az egész visszaválthatási jog tulajdonképen nem terjed egyebre, mint arra, hogy N. uram megköti magát: azon földet birni, melylyet másod vagy harmad őse vagy úke birt. És ne górdítse ellen senki, hogy a' régbir eladásokat olcsóbban válthatni vissza, mintsem uj jóságot vehetni. A' tapasztalás ezt megczáfolja már jelenleg is; mert egy 300 év előtt 200 fton eladott félfalet bizony senki sem vált vissza 200 fton ma sem. Aztán: pazarlók és ezektül olcsó áron szerzők, mikint eddig voltak, ugy ezentul is leendnek mindig usque novissimum diem; 's e' szerint nem fog hiányozni alkalom soha: olcsón 's jutányosan fekvő jóságot szerezhetni. — A' kérdés tehát tulajdonképen csak e' körül forog, hogy N. és N. uraiméknak azon macacsságuk, miszerint épen az őseik által birt földeket akarják ok is birni, elégséges ok é arra, hogy e' haza még egy nemzedék kimulásaig a' hitelnek közjót gyarapító jótékonyágát kénytelen legyen nélkülözni? Mert: ha következetesek akartok lenni, a' visszaválthatásra 32 évnél rövidebb határidőt nem szabhattok. Ugyanis erősségeknek, mellyet a' határidő-rendelés támogatására felhozatok, alapja ez: „Az, ki eddig valamely jóságot eladott, a' mostani törvény rendeleténél fogva bizott a' visszaválthatásban, következőleg etül őt visszazaható (retroactiv) erejű törvény

által elejteni nem lehet. — Már tegyük — mit ugyan én nem hiszek 's nem várok — hogy az ósíség 1847ben módosítottatik: nemde az, ki 1846ban 32 évre zálogosítá el jószágát, szinte a mostani törvény rendelkezésében bizott; következésképp elvetek szerint ezt sem lehet a visszaválthatást jogtól elzárni. És így a visszaválthatási határidőt 32 évre kell kiterjeszteni; mert az 1846dikban zálogosító csak úgy bizott a mostani törvényben, mint az, ki bármikor ezelőtt jószágait eladta. — Vagy tán azt fogjátok mondani: a végett, hogy az 1846ban zálogba adó visszaválthatási jogától el ne essék, nem szükséges 32 évi határidőt szabni, hanem rendeljen a törvény például 3, vagy 5, vagy 10 évet, 's határozza el, hogy mindazon esetekben, melyekben a zálogos évek e határidő alatt még le nem teltek, a visszaválthatás a zálogos évek lefolyta előtt is megtörténhesék, vagy is, hogy a bíró ez esetekben a zálogos éveket praescindálhassa — a mint szép magyarsággal mondani szokták. — Így, az igaz, ketté lesz a csomó vágva; de mikép lesz megfélelve amaz elvnek, hogy senkit a mostani törvény által biztosított valódi vagy csak képzelt javadalmitól előnyeitől elejteni megfosztani nem szabad? — Az, ki 1846ban 32 évre zálogba vett valamely jószágot, szinte a mostani törvény által biztosított a felül, hogy 32 évig zálogos birtokában háborítatni nem fog. Avagy tán a zálogba vevőnek a mostani törvény által biztosított előnye nem érdemli ugyanazon tekintetet, mint a zálogba adóé?

Ha tehát azon elvet akarjátok — de következetesen — követni, hogy visszaható erejű törvényt nem alkothatni: úgy mondjátok le 32 — 35 évig legalább a vagyoni hitel megalapíthatóságát. Mert kérdem: mikép lehetne mostani birtokviszonyaink — vagy inkább zavarunkban — oly hiteltartást állítani, mellyből a külföld példájára minden birtokos birtoka értékének felére vagy kétharmadára kölcsönt kaphasson ama kedvező föltétellel, hogy 100tul 6% et fizetvén például 35 — 40 évig, e 6% fizetése által a kölcsönvett pénz is törlesztve (amortizálva) legyen? — Én mostani állásunkban ennek lehetőségét nem látom, mert ha a hiteltár Péternek 20ezer forint adna kölcsön, történhetnék, hogy Pétertől a jószág — mivel zálog volt — 15 ezerben vétetnék el; tehát deficit = 5 ezer. A többi birtokos, ki szinte a hiteltárból veszen kölcsön, álljon éjót — mostani rendszerünk mellett — a hiányzandóért? Ugyan hány birtokos találhatná, ki illy merész kezességet vállalna? — Tehát hiteltart nem állíthatunk máskép, mint azon módosítást téve a multi eladások visszaválthatására nézve, mely az 1843d. Társalkodó 37ik számában előadatott, miszerint, mindenkinek mostan (habár csak zálogkép is) birtokában levő jószágára a hiteltárból kölcsönvenni szabad legyen, de ha visszaváltás által a jószágot elcsúsz, kötelezettség az összegből, mellyet a visszaváltólul nyer, a hiteltárból vett kölcsönét megfizetni; ha pedig a kölcsön nagyobb lenne ezen visszaváltási összegnél, akkor a visszaváltó tartozzék azon summát, melly még a hiteltárba lefizetendő lenne, száztul hat kamatfizetés által amortizálni. — Ugyde ez is — legalább részben — visszaható erejű törvény volna. Látni való tehát, hogy legalább részben visszaható törvény nélkül vagyoni hitelünk nem lesz, nem lehet. — Ha valaki e nehézségeket megoldja 's oly tervet ad elő, miszerint visszaható erejű törvény nélkül is vagyoni hitelt alapíthatunk: én bizonyos szívesen rá állok azon kiméletre, hogy az eladók a mostani törvény által engedett visszaválthatástul el ne ejtessenek; ámbár meg vagyok győződve, hogy abból semmi hasznunk. De, ha az elősorolt nehézségeket senki sem oldja, vagy tán nem is oldhatja meg, ha visszaható törvény nélkül egy nemzedék kimúltáig vagyoni hitelt alapítani lehetlen: úgy kénytelen vagyok a mellett maradni, hogy az ósíség multa nézve a mellőzhellenül szükségesek miatt módosítottassék. Mert én legalább N. és N. urak azon kívánságát vagy inkább megálgatását, hogy éppen az őseik által birt földek legyenek övéik is, — nem tartom elégséges oknak arra, hogy a haza a hiteljótékonyosságát még egy egész nemzedék kimulásaig nélkülözni kénytelenítessék, vagyoni gyarapodástul elzárassék, és Franklin példabeszéde szerint, mint üres zsák öszszerozgyjék. S. A.

Szepesmegye évnegyedes közgyűlése május 5kén kezdettvén, a kisgyűlések jegyzőkönyveinek 's az alább megemlített állandó választvány jelentésének elolvasatása után, a galicizai mozgalmak hosszu és éles vitát idéztek elő, mellynek kellő megértésére szükséges némely események előadását előrebocsátani.

A galicizai mozgalmakról terjedt első hírek után még martius 2dik napján egy akkor tartott kisgyűlésből az azokkal kapcsolatban levő ügyek tárgyalása végett az első alispán elnöksége alatt kiküldetett egy állandó választvány, melly azonban csak martius 28kán hivatott össze legelőször 's akkor is az alispánnak időközben elnökileg tett rendelkezéseit vette pusztán tudomásul. Ezen időpont előtt és után történt némely esetek a közönség figyelmét nagy mértékben magokra vonták. Többi közt az első alispán egy gali-

cziai nyomozó bizottság által megkerestetvén, hogy néhány, Galicziából menekvő 's Kézmárkon tartózkodó egyedekatonai őrizet alatt Galicziába küldjön, ezen megkeresést a kézmárk-városi tanácsesal közölte, melly azt hír szerint nem a legszelidebb módon hajtotta végre. Raisz Károly tb. urnak lófálvai curialis lakházát a katonaság a megyei hatóság híre és befolyása nélkül megmotozta, 's midőn ez iránt panasz emeltetett, a katonaság ezt csak félreértés következtében történtnek mondá 's nagymélt. Vay Miklós báró k. biztos ur ő excellentiája által oda utasított, hogy jövendőben illy motozásokat a megyei hatóság hozzájárulása nélkül ne tegyen. Később mindazáltal a katonaság b. Palocsaynak nedeczi várát is megszállotta, az ott állítólag elrejtett fegyvereket keresendő, de mintán az említett báró jószágainak kormányzója kijelenté, hogy mihelyest a katonaság a várát elhagyandja, azt egy megyei választvány által megmotoztatni nem ellenzendi és ezen nyilatkozatban fentiszelt k. biztos ő exca is megnyugodott, a megyei választvány másod-alispán vezérlete alatt a várát megmotozta és fegyvereket sehol sem talált.

Mintegy 3 óraiig terjedt vitaközös és az első alispán ur által adott több rendbeli felvilágosítás után végzésé lön: hogy a szerencsétlen galicizaiak ő felsége kegyelmébe ajánltassanak, a lófálvai és nedeczi eset miatt pedig elégtétel követeltessek.

Gyűlés másod napján felvetetett Raisz Károly folyamodása, mellyben a feljebb említett lófálvai és dunaveczvári esetet ábrázolván, a feladónak, ki azokat alaptalan vádaskodás által okozta, megnevezetetését kieszközöltetni 's mind magának mind főnökének báró Palocsaynak ártatlanságát jegyzőkönyvileg elismertetni kérte. Mind a két kérelme teljesítetett, és b. Vay Miklós ő exca meg fog kéretni, hogy az áruló nevét fődözze fel. Ez alkalommal szóba jött Krobiczky nevű lengyel származású alsó-lapsi haszonbérlo esete is, ki az első alispán által elnökileg megrendelt nyomozás után a galicizai hatóságnak kiadatott. Megvitattott itt azon kérdés is: vajjon az elnök tisztí nyomozást (magistratuális investigatiot) rendelhet ő a közgyűlés vagy törvényszék tudta nélkül? de az alispán a vitának véget vetett azon felvilágosítás által, hogy ez formaszertit tisztí nyomozás nem is volt, és hogy a nyomozó választvány jelentését a rendek elibe fogja terjeszteni. —

Ez után szőnyegre került ő martius 2kán — tehát a galicizai mozgalmakból és naponként őregbedő inségből eredett legnagyobb rémülés idején — tartott kisgyűlésnek azon határozata, melly szerint a házi pénztárból előgezetett 4000 pftért élet vásároltatott az inséggel küzködő 's leginkább vetőmagban szűkölködő adófizetők számára. A kis gyűlés tette majd egyértelműleg jóváhagyott; azon kérdésre pedig: ki fogja majd az előgezetett 4000 p. ftot a házi pénztárnak visszatéríteni? többféle javaslat tétetett 's utóljára határozattá lön: hogy azt azon adófizetők, kik most a segedelmet kapják, apródonként fizessék vissza, azonkívül pedig még a nemesi pénztárban levő néhány ezer forintból 2000 pengő ft a jándék képen az inséggel küzködők felségelésére fordíttassék. Vége köv.

Mosonmegyei közgyűlés. Kissé elkéstem, de e miatt nagy hibát nem fogok elkövetni már csak azért sem, mert gyűlésünkön többnyire oly tárgyak forogtak 's olyakban hozatott határozat, mellyek a közhaza kérdései ellenleg 's mellyekről előre tudni elég azt: miként gondolkodik e vagy ama kérdésről, sérelemről, indítványról például: Mosonmegye? Nálunk a közügyekbeni részvétet nem mondhatni aluszékonynak, sőt némelyekben, kivált hol párt vagy magány-érdekek esnek a latba, igen is elevenek; illy jelenetnek mostani gyűlésünkön is voltam tanúja. De sort akarok tartani. A karok és rendek tehát öszszegyűltek, mint egyébkor is tenni szokták és két részre oszlottak, mint tán a magyar megyékben mindenütt, vagy is nem egyesültek: pedig hol teszem 100 ember két véleményben öszzpontosulhat, ott már nagy a valószínűség arra, hogy egy kis módosítás közbetételével teljes egyesülés is jöhet létre. Ezt azonban, habár sokan kísérték is meg, mindedig létesíteni nem bírták azon politikai nézetnél fogva, melly a korlátolt elvű, és szabad elvű partok közt létezik. Egyébként nagy örömemre szolgál az irhatni, mikép oly kérdésben, melly például a nemzetiséget, az ország egészletét 's a népnevelést illeti, többnyire teljes öszszhangzás van elvben, habár a létesítési eszközök megválasztása, az eljárású ösvény kijelölése itt is igen sok capacitatióba, engedélybe 's több előlébe kerül.

Ezuttal tartott közgyűlésünkre néhányan megjelentek azon megyénkben birtokkal megadómanyzott, győri nemesekből is, kiket teli közgyűlésünkön csupa magyar vendégszeretetből szavazatképteleneknek bélyegeztünk 's csupa elkövetkezettességéből határozattal kimondók ellenök, hogy a terembe ugyan bejöhettek, sőt ha éppen kedvök van, még beszélhetnek is, de hol határozni kell, ott nemesi jogaik, minthogy a megye által önkényleg kizabott föld-

birtok-mennyiséggel nincsenek körülbástyázva, sőt nem is születtek ns Mosony vármegyé keblében, még csak tudomásul sem vétetnek; 's mi lett? egy két megye szónoka feljajdult rá, de a jegyzőkönyvek hallgattak, és hallgatnak mindedig róla 's így a mutuis consensus = Magyarország, vagyis hogy minden megye saját határai közt ügyei elintézésében olyan szabályokat alkothat, minőket a többség legezelszerűbnek tart, se baj az, habár ez által az alkotvány, vagy a törvénykönyv némely pontjai esorbulnak is; ennél sokkal több jelentéki a statutarius jog épen tartása. Pedig ezen győri jövevényinknek ugyancsak szép hasznukat vehettük volna közéletünk vitaterén, mit e gyűlésen józan, kimerítő 's avatott jártasságuk és szereplésük is eléggé behozonyított, csak hogy természetesen nem a fontolva maradók vagy veszteglők konyhájára hordják tojásaikat 's ez a bökkenő!

A gyűlés tárgyai voltak: rendeletek, intézvények, megyei körlevelek, tisztí jelentések 's több illyetén. Az olvasó közönséget természetesen a megyei levelek 's a kormányi rendeletek érdeklik leginkább. Elsők közül hozzánk is elérkeztek: Pest, Pozsony, Zala, Szabolcs, Hont, Varasd és Zágráb megyék levelei. Ezek közt azok, mellyek a horvát ügyekre vonatkozó sérelmet tárgyzazzák, egymásután olvasattak; felolvasatásuk után a megállapodás pontjaul Zala jeles levele vétetett, mondhatni közakarattal; minthogy ebben mind az el van sorolva, mit a többi részlegesen (partialiter) tartalmaz. Az ellenzék 's köztük a jeles győriek is, e levelet minden hosszabb vonakodást kerülve elfogadtatni 's országgyűlési sérelmek közé előleges orvoslás végett följegyeztetni akarták; a conservatívek ellenben minden pontot külön választva kívántak tárgyalni; mert ugymondának, e levél tábornoki taktikával van szerkesztve, az álgycuk a lovas sorok közé dugatvák 's a szándék: egy csapással sok legyet ütni agyon. Vannak benne pontok, mellyeket a conservatívek is — mert hiszen ők is polgárai e hazának, sérelemnek ismérnek, 's orvosoltatásukat előleg akarják eszközöltetni; de vannak olyanok is, mellyek az ó politikai hitüknél fogva nem sérelmek, sőt valóságos intézkedési eredmények; ha pedig az egész levelet öszszes terjedelmében elfogadnák, sem többet, sem kevesebbet nem cselekednének, mint magukat 's nevüket hűtlenségi gyanuval terhelnék. Mi ugyan, közben legyen mondva, nem első 's nem is oly feltűnő eset leende. Azért tehát a horvát sérelemről szóló levelek, valamint a zalai is egyenként 's pontonként tárgyalattak; ennek rövid eredvénye az lön: hogy ő felségézés felírás határozatott, mellyben megkéretük a felség, hogy mivel a horvátok újabb intézkedési által az ország egészlete, a helyhatóságok municipális joga 's a két országközi alkotványos kapocs sértetük, méltóztatnók a kívánt békét 's engedelmisséget a törvények korlátai közé visszazorítani. Ekkor felhozott, hogy Pest és Pozsony még a küldöttség ki nem hallgattatása miatt is panaszokdók, ez is sérelem, ezt is szükség tehát orvoslani. Erre a conservatívek előadák: mikép ez nem sérelem, mert ezt főbbeik követék el. A honti panasz sem sérelem, mert a megye protestál ellene; Biharról még nem tudni, mi fejlik ki, várjunk éj után hajnalt.

Szabolcs megye javasolja: kérnénk országgyűlést; mi ezt nem tehetjük, mert először: mi távol vagyunk Lengyelországtól; másodsor: mert az adózókat saját birtokaink víz elleni megmentésére már ezental nem kergethetvén, pénzünket ide kell fordítunk, nem pedig a pozsonyi díszelgésekre. Zalamegye intézkedésre szólit benniünket azon kormányi tilalom ellen, melly a tanulók közti társaságokat szétosztatja; mi ebben sem követhetjük őt, mert nagyobb részünk a nélkül sem szereti a társaságokat, csak a terített asztalnál. Népnevelőknek jutalom határozatott; 's a főispán a vizek szabályozására egyesületet alakítand, így tehát mégis igaza van Zalának, hogy társaság kell.

Zemplénmegye állapota. Fél évig hallgatunk Zemplénről, mert azok körébe sorozzuk magunkat, kik a helyhatóságí élet figyelemmel kísérése tekintetéből örömmel szoritkoznak háttérbe. Itt azonban ideje megyei viszonyainkról komolyabban értekezni, nehogy e lap Zemplén irányában közönyösnök tartassék. Előre kell azonban bocsátanom, hogy tisztujtási mozgalmink egy idő óta szőnyegre jöven köztanácskozásink szellemét pártoskodások edzik 's minden gyanúsítgatás nélkül bátran állíthatni, hogy személyeskedés játssa itt a főszerepet 's fölösleges demonstratiók nem egyszer döntik el a tárgyakat. Helyén lenne talán e zajongásokról is szólan, de a mennyiben azok ugyanazon oknál fogva enyészdenek el, mellynőlfogva nem kezdetniök kellett volna, sajnálni tudjuk az időt, mellyen annyiba lól vezérlett tehettség elvérezte magát. Aprilisi közgyűléseink tanúságot tesznek mellettünk, midőn az ellenzék rosszul organisált tisztujtási mozgalmi által önmagában megzakadva levén, ugyanazon ellenzék, melly az ugy nevezett kormánypárt irányában alkotványos küzdelmei terén győzedelmet biztosítottaknak legkevésbbé sem tarthatja, a pozsonyi és pest-novemberi levelek folytán bizonyos veszte-

ség ellenében — mert csak egy pillanat a jobb oldalra részrehajlatlanul kimondhatta még vitaközvetés előtt a be-
következő megdöntő határozatot — B. A. t. bír. vezér-
lete alatt sérelmet indítványozott, hol annak megbukása a
kormánypárt győzedelmének első ostroma's egy végzés-
sel, melyet az alkotmányos többség kimondott, miként A. e'
leveleket tudomásul vétetni kívánja, egy új veszteség előj-
tétét teszi, veszélyeztetni a törvény és méltányosság hatá-
rai közt kifejlendő szabadelvűséget, gyengíti azon megyei
pártnak szellemi erejét, mely hivatva lenne, hogy a' végre-
hajtó hatalom ellenében Zemplén helyhatósága morális ere-
jéről biztosítékot tegyen, mi jelen körülményekben főleg a'
haza törvényeire való felügyelésben állhat. Leonidási harc
volt, melyet az ellenzék ekkor küzdött, mert minden erő,
minden tehetség bizonyos veszteség ellenében hazafiai el-
szántsággal áldoztatott fel, amde előttünk egy szellemi há-
borúnak rémes képzetei tüntek fel, melyet abban láttunk
hogy testvér testvér, barát barát, fiu apa ellen lépett ki a'
politikai harcmezőn kiirtani, ha egyéb mód nincs, a' szív-
érzéseit, s' megtörni, ha másként nem lehet, a' természet
lánczait. Méltányos akarok lenni's megengedem, hogy ezek
mind hazafiai tulbuzgóság eredményei, hogy következetes-
ség és mint mondani szokás „elvért" történt. Am de legyen
szabad kérdeznünk: mert a' becsületes minoritásnak csak ott
van helye, hol thermopilaei szorosok vannak, hol viszszá-
térés a' tárgyra többé nincs, van é ezen küzdelmeknek sza-
badelvi szempontoknál véve is valami üdvös eredménye?
nem ezélszerűbb lett volna é Ny. I. bír. azon indítványát el-
fogadni — mire a' kormánypárt is hajlott — mely e' tárgy-
ban minden megérkező adat bevárásával a' diploma-
tikaiaknak a' nem diplomatikaiaktól elkülönítésével, bővebb
megfontolásnak kívánja nyitni a' tért, nemes kötelesség szól
belőlünk, midőn egyébként közléstől L. G. urnak más
é jelen gyűlések folytán ugyanazon érdemes bír. politikai
hite megváltoztatásáról vádolt észrevételre azon szerény
megjegyzést teszünk, hogy ezen nyilatkozat őt épen el-
lenkezőről jellemzi, mert a' mélt. főisp. helyettes gróf azon
bőles belátásu felszólalása következtében, mely a' rende-
ket őt megye és hét királyi város ellenében méltányos és o-
vatos eljárásra emlékeztet, nem lehet sem a' tárgy sem
a' pártok tekintetében üdvösebb indítvány, a' t. olvasó közön-
ség pedig e' tárgyra vonatkozó diplomatikai adatok poli-
tikai minemisége felől ítélné, politikai taktikák hiányos-
ságában fogja helyhatósági hátramaradásunk egyik alapos
okát találni. Mindezen kritikái remisscentiákra jogosít
bennünket azon önérték, mely örömmel hiteti el velünk hogy
a' pártok desorganizált állapota így tovább nem maradhat,
hogy bizonyos szempontokban egybe olvadni, és bizonyos-
saktul ismét ellátni kötelesség, hogy helyhatóságunk a' haza
üdvé egyik biztosítéka gyanánt létezhessek.

Legyen elég: következtetés fogja megmutatni, hogy nem
minden alapos ok nélkül térünk el azok nézeteitől, kik akár
az egyik akár a' másik párt felett pálcát törnek, a' mit míg
a' tanácskozási és választói elemek közt egyenvalon nem
huzatik, reactio tekintetéből is veszélyesnek tartanánk. Né-
zünk azonban májusi közgyűlésünket és bocsátkozzunk hely-
hatósági hátramaradásunk okaiba. (Folyt.) O.

Horvátországi dolgok. A zágrábi pol. német
lap a' tudománykedvelőket kellemes újdonsággal lép meg
azt említvén: mikép dr. Miklosics Bécsben már több év óta
gyűjtögeti Horvátország történelmi adatait 's e' gyűjteménye
— mely bármi nyelven írott — de a' horvát nemzet mult-
jára vonatkozó oklevelekből áll, már annyira szaporodott,
— mintegy 250 darab különféle oklevelet tartalmazva, hogy
kiadatása megkezdhető. E' ponton állva Kuretics Boglár
Miklosics gyűjtővel egyetértve a' Horvátországi, slav. dalm.
Novinében az összes horvát nemzethez felszólítást intéz,
hogy ezen, a' komolyabb tudományokra Horvátország, sőt
a' világ irányában is kellemesen ható vállalat minél tökéle-
tesb létrehozatala végett mindazok, kiket nemzetük törté-
nete bensőleg érdekel 's valamely ide vonatkozó iromány-
nyal vagy oklevéllel bírnak, ezeket szíveskednének dr. Mik-
losichhoz Bécsbe az udv. könyvtárba küldeni; illy iromány-
birtokosakat ujjalag is biztosítva azon nagyszerű jutalomról,
mit öntudatuk élvezend, midőn ezúton nemzetük javát oly
hathatósan eszközlik.

Politika az, mely a' nemzetek kifejlését anyagi és szel-
lemi emelkedését vezeti; e' politikának ugyszólván előcsar-
noka a' történelmi. Hogy valamely nemzet szerencsésen es-
sék át átalakulása forradalmi krízisén, előidejét, másokhoz
és saját osztályihoz benső viszonyait kimerítőleg kell is-
mernie 's csak innét indulva tétethetik meg a' nagy lépés,
mely illy nemzetnek új pályáján biztos jövőt jósolhat; e'
nélkül sikeres átalakulás nincs, e' nélkül lehet ugyan új or-
szágot teremteni, de ezért százszek vére füstölöghet el bo-
szuért kiáltó áldozatképen. Tekintve a' közelebbi évtizedek-
ben reformtérén tett intézkedéseinket, nemzetünk illy irány-
ról nem vádolható; mert ha a' világ őstörténetét le a' leg-
újabb népmozgalmakig kísérjük, tán esendebb vérről sehol

sem látjuk a' reformot eszközöltetni, mint épen vérmesnek
hirdetett magyar népiünké. Így áll é a' dolog horvát atyánk-
fiainál is?

A' horvátok a' legvastagabb szellemi sötétségben ta-
pogatóztak mindaddig, míg a' magyar országgyűlésről oda
küldött két követektől azon hiteles tudósítást nem vevék,
hogy a' magyar nyelv a' magyar szent koronához tartozó
országok és tartományokban diplomatikai állásra részint
emeltetett már, részint ezután fog emeltetni. Mint villany-
szikra hatotta ez meg Horvátország néhányait; ők nyugta-
lankodni, izgatni, gyanusító és sértő szavakkal handaban-
dázni kezdének, mindenfelé kapkodtak hasonlólag ahoz, kit
véletlenül a' Száva vagy Dráva sebes rohamra ragad el. Lá-
tuk az Illyrszke Novinét 's a' többi; hallottuk a' magyar nem-
zetiség-elleni egyesüléseket, sőt vevők a' bántalmakat, mi-
nők csak hálátlanság kínóvái lehetnek. Ezek tények vol-
tak, s' mit tett ellenökben az anyanemzet? Azt: hogy szeli-
den kapacitáló szavakkal elibe terjeszté a' képzetekben olly
meszszire ragadtott ellévedteknek, mikép ő nem akarja:
hogy Horvátországban horvát anyától a' horvát fiu magya-
rul kérjen kenyeret; nem akarja: hogy csupán a' horvát
nyelvet értő horvát polgár magyar ajku lelkésztől vegyen
vallási vigasztalást vagy oktatást, sőt azt sem kívánja: hogy
olly nyelven tanácskozzanak ügyeik felett, melyet vagy sen-
ki, vagy csak egy-kettő értvén közölök, — ezek monopoli-
mává válhatnék a' legszentebb közkérdés is; de igen is a-
karja az anyanemzet: hogy Horvátország legyen Horvátor-
szág 's nem Illyr, mely nemzetnév a' magyar korona védén-
cei közt nem volt 's jelenleg sincs; akarja: hogy a' horvá-
tok közhivatalok és méltóságok polczaira jutathatás miatt ta-
nulják az anyaország nyelvét 's ebben épen annyi igazta-
lanság nincs, mint nincs például abban, hogy a' skót és ír-
landi angol nyelven tudatja véleményét a' londoni parla-
mentben; akarja: hogy a' kívánt egygyeólvadás tekintetéből
bizonyos helyeken a' magyar korona nemzeti és népei
azonegy nyelven törekedjenek azonegy cél elérésére; mert
az ország csak így fog virágozni, így leend az erős boldo-
gítani önnönéit 's megfenyíteni elleneit.

A' horvátok vagy inkább illyrek ezen őszinte választ
miként fogadják, az újabb idők eseményei tanusítják, ők meg-
felelkezve kicsinyességükről olly intézkedések tervezéséhez
fogtak, mik — ha teljesülének — vajjon létezhetnék é
magyar ezental a' világ élők sorában? ők bizonyosan vér-
mes 's költőileg ábrándozó phantasiának éltek, számításai-
kat vélt lehetőségre alapíták, t. i. Európa 60 millió szlávja-
ira. Szerintök 60 millió hatalmas népszám, ezzel nemcsak
fentartani, hanem alkotni is lehet erős szláv birodalmat.
Hogy ezen álmokép sok nyugtalan éjt okozott némelly hor-
vát rokoninknak; az tagadhatlan. Azonban akadtak közöttük
is, mint hasonló körülmények közt akadnának mindenütt,
olly elmék, melyek a' státusok viszonyait tisztább szem-
veg alá vevén, a' tévedést csak hamar észrevették 's ezen
észrevétel támasztá ama pártot, mely mindenre inkább kész,
mint szakadásra, mely a' anyaorsz. hozi kapocs fentartását
's ezelli haladást fő polgári kötelességeül tüzte ki. Innét ter-
mészetesen politikai harcok következtek, melyeket fájda-
lom! néha vérengzés szelplősített a' század szégyenére. Az
elkeserültség minden oldalról növekedék a' helyett, hogy i-
dő haladtával csilapult volna. Ennek egyik oka azon neu-
tralizmus, melyel e' tusát nézték, másik az éjszaki missio-
vagy szellemben keresendő. Ez uttal egyiket sem bonczolom,
mert czéлом más. E' pártok tusáji figyelmet gerjesztének az
anyaországban 's támadtak megé, melyek a' lelkes párt
gyamolittatását az orszák ellenében kormányi intézkedés
tárgyává tétetni akarák; ezek nyomán az ügybe avatkozott
a' sajtó is egészen hivatása szerint. A' megyék törvényes
uton tárgyalák a' fejleményeket, törvényre alapíták sürge-
tések 's felszólalásaikat. A' sajtó továbbment, mert itt meg
nem állapodhatott, vagy legalább tovább mennie kellett vol-
na. Kérdés tétetett az iránt: van é Horvátországban ollyan
párt, melynek az uralkodó elemből lenne többsége, vagyis
külön kormányt kíván é a' horv. országi nemesség többsége?
Ezt természetesen könnyű volt megfejtetni, mert a' jelen élet
tüneményiből merithetők az adatok; könnyű volt rövid, de el-
fogulatlan szemle után meggyőződni arról: hogy Horvátor-
szág főbb 's alsóbb nemességének többsége az elszakadást
nemcsak nem akarja, sőt ennek bármi utoni eszközöndé-
sét — ha erejéből kifogyván — nem gátolhatja, kész hir-
szert az anyahonban fogadtatásért is esedezni. Ezt tudá
az ellenpárt, mely számos elszédített proselytával bir, azért
az ügyön segíteni akarván fordított a' dolgon, kémei által
behatott a' magán-látszalásokba, egyes elejtett szavait az
ellenpárt elsőbbeinek folszedetvén, ezeket összegyűjté 's
vádkép nyújtá azokat be. Előlépés még eddig némi örömkü-
re volt ugyan, a' végzés azonban aligha it is kudarczakra
nem leend. De térjünk vissza. A' sajtó még azt is kérdé:
vajjon Horvátország közbir. és történelmi tekintetből teheti é
indítványozhatja é, vagy csak ohajthatja é a' külön igazgat-
talást, elválasztott törvényhozást? Itt már a' dolgok — ter-

mészetesen — olly terrenumra vitettek, melyen pusztá han-
dabandák, sületlen szóvirágok, vagy — mi undokabb, fog-
ható argumentumok nem használhatnak; mert itt a' felvilá-
gosodott mivelttség készíté a' széket, melyre az igazság ü-
lend bírökép 's tudományok kell lenni a' vádlónak 's tudom-
ány leend az őtalmazó is! E' téren némi lelki megnyugvással
szemlélem szájhős illyreinket, mint kapkodtak, mint fürkészték
a' kezökhez közel eső levél- és könyvtárakat, mint erő-
ködték hamis adatoknak igazakká tételén 'stb. Azonban még
olly tullesztített erőködés után is végre álltáták, hogy e' kér-
désre rögtön megfelelni nem lehet. Kell tehát a' horvát nem-
zet történelméről legelső elemektől — mennyire lehet — birni;
fel kell fürkésznit minden e' nemzet hajdani életével vonatkozó
adatot, oklevelet, irományt, könyvet 'stb. 's csak ekkor lé-
tesithető az újítás merész vágya.

És itt találkozunk Miklovics urral, mint e' történelmi a-
datok gyűjtőjével; kit mennyiben a' horvát nemzet hajdani-
nak történelméről fürkészi 's ez által olly igazságokkal akarja
az ignorans jelen nemzedéket meglepni, melyek eddig sötét
homály alatt lappangtak — fáradozásiban szívesen üdvöz-
lök 's részemről is mindent el fogok követni ezen igazságok
felderítésére; de mennyiben Miklovics ur tán — jól értsen
meg mindenki, mert én távolról sem akarok gyanusítani —
tán a' horvát nemzet czímet az illyrel azonosítani 's ekép e-
zen nagy fáradsággal összeböngészett 's őszinte szíves-
séggel kezébe szolgáltatott okleveleket felszegül 's ellenér-
tektől elfogultan fürkelgetné 's alkalmazná, é esetben ta-
nácsolnám neki először mint tudomány-kedvelőnek, má-
sodsor mint becsületes polgárnak, hogy illy szellemű mun-
kájával hagyja fel. Vannak okaim e' mondásom támogatá-
sára. Miklovics ur főnebb érintett felszólításában hivatkozik
hasonlatokból az 1842en Belgrádban kiadott Serbski spo-
menik-ra, hogy t. i. illyen gyűjtemény lenne övé is. Enged-
jen meg a' t. ur, szép ugyan a' nemzetiség szeretete, szép a'
hazafiai fellángolás, de csak addig, míg szépségét kárvágy
és gyanusítás mirigye nem undokítja; ezen belgrádi gyűjte-
mény egy ugyan a' maga nemében, de hasonló szeplőkütil
nem ment. Azért ohajtanám, hogy Miklovics ur a' horvátok
's ne az illyrek számára gyűjtene teljes hiteli történelmi.

M u r a t á j i.

Erdélyi ügyek. Az Erd. H. egyik számában igen
korszerű cikket közöl a' „rendőrség első teendőjéről." A'
városi rendőrség czélszerű felállítását sok tekintet miatt
egyikének tarthatjuk hazánk legelső elintézendő szükségéi-
ből; cikkiró egyébiránt, hogy ezen sokféle tekintetet mel-
lőzze, egyenesen a' koldulás megszüntetését érinti, mert e-
zen alamiznaszedési gyakorlat korunkban kettős demoa-
realitásonak kuffejeül tekinthető; erkölesteleníti t. i. a' kol-
dulót és a' gyermeki ártatlan keblet; közlő ezen két állítást
cikke folytán tárgyavotottan mutogatja 's azon kérdésre:
mikép lehetne a' koldulást megszüntetni? hivatkozik N. Vá-
rad „nemesi községére," hol e' bajon kivált két józan elv
alkalmazásával lón segítve, u. m. 1) az idegen koldusokat
eltávoztatják, 2) a' magokéinak, t. i. a' valóban szűkölködők
és tehetlenek szükségiről gondoskodnak is. Egyébként illy
terv létesítésére rendszeres rendőrség nélkül nem számí-
thatni. Azért közlő a' javuló rendőrség „első teendőjének"
azt tartaná: hogy ez alapítson nem telekkönyveket, mely-
lyektől minden kétségbehozhatlan üdvök 's nélkülözhetlen
szükségök mellett, egy nyilvános titoknál fogva, annyira
irtóznak, hanem „háznép-könyveket." Legyen minden vá-
rosfőhelynek p. o. a' tizedesnél fiók-rendőri hivatala 's itten
egy könyv, melybe a' fertályban akár saját házában akár
bérben lakó minden háznép minden tagjaival, könnyen fel-
kereshető rendben be legyen írva. Legyen tovább egy kö-
zönséges rendőri lajstromkönyv, mely ama fertálykönyvek
a b c. rendü kivonata vagy is névmutatója lehetne. Ezen két
könyvhez kívántatnék még egy, vendégfogadókat és jö-
vevényeket tárgyazó könyv. Ezen könyvek vitelét olly evi-
dentiában tartva, hogy azok minden nap a' népesség valódi
állásának feleljenek meg, mi is a' naponkénti változások
gondos feljegyzésével naponként kevés munkával megtör-
ténhetnék, 's olly átnézést nyerne a' rendőri hivatal a' keze
's őtalma alatti polgárságon's a' város egész közönségén,
melly minden munkálatit, nyomozásit, rendeletei végrehaj-
tását 'stb. tetemesen könnyitené. Ezzel az lenne elérve, hogy
a' rendőrség a' magányosoknak egy vagy más egyed fölke-
resésében segédül lehetne; ez által a' város népessége meg
lenne valahára határozva; ez által a' lézengők 's gyanús é-
letmódúak inkább napfényre kerülénének; ez által a' közkö-
nyörület méltó tárgyait a' tunyaság áldozatitól elkülönítve
egy szegényeket gyámoló intézet tervezéséhez biztos ala-
pon lehetne fogni. Deki győznék elszámlálni mindazon előnyt,
melly ezen javasolt rendszabályból közvetve vagy köz-
vetlenül folyhatnának. 'stb.

A' M. és J. szerint a' Kolozsváron tanyázó báró Siv-
kovich ezredbeli katonaság közt bizonyos szembetegség ur-
alkodik, mit is a' kaszárnyabani lakásnak tulajdonítanak,
vagy, mi annak következtetésül inkább terjedne és ragadó-

Által elejteni nem lehet. — Már tegyük — mit ugyan én nem hiszek 's nem várok — hogy az ósiség 1847ben módosítottatik: nemde az, ki 1846ban 32 évre zálogosította el jószágát, szinte a mostani törvény rendelkezésében bizott; következésképp elvetek szerint ezt sem lehet a visszaválthatási jogtól elzárni. És így a visszaválthatási határidőt 32 évre kell kiterjeszteni; mert az 1846dikban zálogosító csak úgy bizott a mostani törvényben, mint az, ki bármikor ezelőtti jószágait eladta. — Vagy tán azt fogjátok mondani: a végett, hogy az 1846ban zálogba adó visszaválthatási jogától el ne essék, nem szükséges 32 évi határidőt szabni, hanem rendeljen a törvény például 3, vagy 5, vagy 10 évet, 's határozza el, hogy mindazon esetekben a zálogos évek a zálogos évek e határidő alatt még le nem teltek, a visszaválthatás a zálogos évek lefolyta előtt is megtörténhesék, vagy is, hogy a bíró ez esetekben a zálogos éveket praescindálhassa — a mint szép magyarsággal mondani szokták. — Így, az igaz, kettő lesz a csomó vágva; de miképp lesz megfelelve amaz elvnek, hogy senkit a mostani törvény által biztosított valódi vagy csak képzelt javadalmaival előnyeitől elejteni megfosztani nem szabad? — Az, ki 1846ban 32 évre zálogba vett valamely jószágot, szinte a mostani törvény által biztosított a felül, hogy 32 évig zálogos birtokában háboríthatni nem fog. Avagy tán a zálogba vevők a mostani törvény által biztosított előnye nem érdemi ugyanazon tekintet, mint a zálogba adóé?

Ha tehát azon elvet akarjátok — de következetesen — követni, hogy visszaható erejű törvényt nem alkothatni: úgy mondjátok le 32 — 35 évig legalább a vagyoni hitel megalapíthatásául. Mert kérdem: miképp lehetne mostani birtokviszonyaink — vagy inkább zavarunkban — olly hiteltárt állítani, mellyből a külföld példájára minden birtokos birtoka értékének felére vagy kétharmadára kölcsönt kaphasson ama kedvező föltétellel, hogy 100tul 6%ot fizetvén például 35 — 40 évig, e 6% fizetése által a kölcsönvett tőpénz is törlesztve (amortizálva) legyen? — Én mostani állásunkban ennek lehetőségét nem látom, mert ha a hiteltár Péternek 20ezer ftot adna kölcsön, történhetnék, hogy Pétertől a jószág — mivel zálog volt — 15 ezerben vétetnék el; tehát deficit = 5 ezer. A többi birtokos, ki szinte a hiteltárból veszen kölcsön, álljon éjót — mostani rendszerünk mellett — a hiányzandóért? Ugyan hány birtokos találhatná, ki illy merész kezességet vállalna? — Tehát hiteltárt nem állíthatunk másképp, mint azon módosítást téve a multi eladások visszaválthatására nézve, mely az 1843d. Társalkodó 37ik számában előadatott, miszerint „mindenkinek mostan (habár csak zálogkép is) birtokában levő jószágára a hiteltárból kölcsönvenni szabad legyen, de ha visszaváltás által a jószágtul eszik, kötelezessék azon összegből, mellyel a visszaváltástul nyer, a hiteltárból vett kölcsönét megfizetni; ha pedig a kölcsön nagyobb lenne ezen visszaváltási összegnél, akkor a visszaváltó tartozék azon summát, melly még a hiteltárból lefizetendő lenne, száztul hat kamatfizetés által amortizálni.“ Ugyde ez is — legalább részben — visszaható erejű törvény volna. Látni való tehát, hogy legalább részben visszaható törvény nélkül vagyoni hitelünk nem lesz, nem lehet. — Ha valaki e nehézségeket megoldja 's olly tervet ad elő, miszerint visszaható erejű törvény nélkül is vagyoni hitelt alapíthatunk: én bizonyos szívesen rá állok azon kiméltre, hogy az eladók a mostani törvény által engedett visszaválthatástul el ne ejtessenek; ámbár meg vagyok győződve, hogy abbul semmi hasznunk. De, ha az elősorolt nehézségeket senki sem oldja, vagy tán nem is oldhatja meg, ha visszaható törvény nélkül egy nemzedék kimultáig vagyoni hitelt alapítani lehetlen: úgy kénytelen vagyok a mellett maradni, hogy az ósiség multra nézve a mellőzhetlenül szükségesek miatt módosíttassék. Mert én legalább N. és N. urak azon kívánatát vagy inkább megátalkodását, hogy éppen az őseik által birt földek legyenek övéik is, — nem tartom elégséges oknak arra, hogy a haza a hiteljótékonyágát még egy egész nemzedék kimulásaig nélkülözni kényteleníttessék, vagyoni gyarapodástul elzárassék, és Franklin példabeszéde szerint, mint üres zsák özszerogyjék. S. A.

Szepesmegye évnegyedes közgyűlése május 5kén kezdettvén, a kisgyűlések jegyzőkönyveinek 's az alább megemlített állandó választvány jelentésének elolvastatása után, a galicizai mozgalmak hosszú és éles vitát idéztek elő, mellynek kellő megértésére szükséges némely események előadását előrebocsátani.

A galicizai mozgalmakról terjedt első hírek után még mártius 2dik napján egy akkor tartott kisgyűlésből az a zokkal kapcsolatban levő ügyek tárgyalása végett az első alispán elnöksége alatt kiküldetett egy állandó választvány, melly azonban csak mártius 28kán hivatott össze legelőször 's akkor is az alispánnak időközben elnököleg tett rendelkezéseit vette pusztán tudomásul. Ezen időpont előtt és után történt némely esetek a közönség figyelmét nagy mértékben magokra vonták. Többi közt az első alispán egy gali-

ecziai nyomozó bizottság által megkerestetvén, hogy néhány, Galicziából menekvő 's Kézmárkon tartózkodó egyedet katonai őrizet alatt Galicziába küldjön, ezen megkeresést a kézmárk-városi tanácsal közölte, mely azt hírszerint nem a legszelidebb módon hajtotta végre. Raisz Károly tb. urnak tótfalvai curialis lakházát a katonaság a megyei hatóság híre és befolyása nélkül megmotozta, 's midőn ez iránt panasz emeltetett, a katonaság ezt csak félreértés következtében történtnek mondá 's nagymélt. Vay Miklós báró k. biztos ur ő excellenciája által oda utasított, hogy jövendőben illy motozásokat a megyei hatóság hozzájárulása nélkül ne tegyen. Később mindazáltal a katonaság b. Palocsaynak nedeczi várát is megszállotta, az ott állítólag elrejtett fegyvereket keresendő, de mintán az említett báró jószágainak kormányzója kijelenté, hogy mihelyest a katonaság a várát elhagyandja, azt egy megyei választvány által megmotoztatni nem ellenzendi és ezen nyilatkozatban fentiszelt k. biztos ő excja is megnyugodott, a megyei választvány másod alispán vezérlete alatt a várát megmotozta és fegyvereket sehol sem talált.

Mintegy 3 órai terjedetű vitakozás és az első alispán ur által adott több rendbeli felvilágosítás után végzésé lón: hogy a szerencsétlen galicziaiak ő Felsőge kegyelmébe ajánltassanak, a tótfalvai és nedeczi eset miatt pedig elégtétel követeltessek.

Gyűlés másod napján felvetett Raisz Károly folyamodása, mellyben a feljebb említett tótfalvai és dunavecsvári esetet ábrázolván, a feladónak, ki azokat alaptalan vádoskodása által okozta, megnevezetetését kieszközöltetni 's mind magának mind főnökének báró Palocsaynak ártatlanságát jegyzőkönyvileg elismertetni kérte. Mind a két kérelme teljesített, és b. Vay Miklós ő excja meg fog kérelmetni, hogy az áruló nevét fődözze fel. Ez alkalommal szóba jött Krohiczky nevű lengyel származású alsó-lapsi haszónbérlo esete is, ki az első alispán által elnököleg megrendelt nyomozás után a galicizai hatóságnak kiadatott. Megvitattatott itt azon kérdés is: vajjon az elnök tisztí nyomozást (magistratuális investigatiót) rendelhet-e a közgyűlés vagy törvényesék tudta nélkül? de az alispán a vitának véget vetett azon felvilágosítás által, hogy ez formaszertint tisztí nyomozás nem is volt, és hogy a nyomozó választvány jelentését a rendek elibe fogja terjeszteni. —

Ez után szőnyegre került a mártius 2kán — tehát a galicizai mozgalmakból és naponként öregedő inségből eredett legnagyobb rémulés idején — tartott kisgyűlésnek azon határozata, melly szerint a házi pénztárból előlegeztetett 4000 pftért élet vásároltatott az inséggel küzködő 's leginkább vetőmagban szükölködő adóüzetők számára. A kis gyűlés tette majd egyértelműleg jóváhagyott; azon kérdésre pedig: ki fogja majd az előlegezett 4000 pftot a házi pénztárnak visszatéríteni? többféle javaslat tétetett 's utóljára határozattá lón: hogy azt azon adóüzetők, kik most a segedelmet kapják, apródonkint fizessék vissza, azonkivül pedig még a nemesi pénztárban levő néhány ezer forintból 2000 pengő ft a jándék képen az inséggel küzködők felségellésére fordíttassék. Vége köv.

Mosonmegyei közgyűlés. Kissé elkéstem, de e miatt nagy hibát nem fogok elkövetni már csak azért sem, mert gyűlésünkön többnyire olly tárgyak forogtak 's ollykban hozott határozat, mellyek a közhaza kérdéseit jelenleg 's mellyekről előre tudni elég azt: miként gondolkodik e vagy ama kérdésről, sérelemről, indítványról például: Mosonmegye? Nálunk a közügyekbeni részvétet nem mondhatni aluszékonynak, sőt némelyekben, kivált holpárt vagy magány-érdekek esnek a lathá, igen is elevennek; illy jelenetek mostani gyűlésünkön is voltam tanúja. De sort akarok tartani. A karok és rendek tehát összegyűltek, mint egyébkör is tenni szokták és két részre oszlottak, mint tán a magyar megyékben mindennél, vagy is nem egyesültek: pedig hol teszem 100 ember két véleményben öszpontosulhat, ott már nagy a valószínűség arra, hogy egy kis módosítás közhétetelével teljes egyesülés is jöhet létre. Ezt azonban, habár sokan kísérték is meg, mindeddig létesíteni nem bírták azon politikai nézetnél fogva, melly a korlátolt elvű, és szabad elvű partok közt létezik. Egyébként nagy örömmel szolgál az írhatni, miképp olly kérdésben, melly például a nemzetiséget, az ország egészletét 's a népnevelést illeti, többnyire teljes öszhangzás van elyben, habár a létesítési eszközök megválasztása, az eljárási ösvény kijelölése itt is igen sok kapacitációba, engedélybe 's több efélébe kerül.

Ezuttal tartott közgyűlésünkön néhányan megjelentek azon, megyénkben birtokkal megadómanyzott, győri nemesekből is, kiket téli közgyűlésünkön csupa magyar vendégszeretethől szavazatképteleneknek bélyegeztünk 's csupa elkövetkezességből határozatlan kimondók ellenök, hogy a terembe ugyan bejöhetnek, sőt ha éppen kedvök van, még beszélhetnek is, de hol határozni kell, ott nemesi jogaik, minthogy a megye által önkényleg kizabált föld-

birtok-mennyiséggel nincsenek körülbástyázva, sőt nem is születtek 's Mosony vármegye keblében, még csak tudomásul sem vétettek; 's miltet? egyik tmege szónoka feljajdult rá, de a jegyzőkönyvek hallgattak, és hallgatnak mindeddig róla 's így a mutuus consensus = Magyarország, vagyis hogy minden megye saját határi közt ügyei elintézésében ollyan szabályokat alkothat, minöket a többség legezélszerűbbeknek tart, se baj az, habár ez által az alkotvány, vagy a törvénykönyv némely pontjai esorbólnak is; ennél sokkal több jelentöku a statutarius jog épen tartása. Pedig ezen győri jövevényinknek ugyanesak szép hasznukat vehettük volna közéletünk vitaterén, mit e gyűlésen józan, kimerítő 's avatott jártasságuk és szereplésük is eléggé bebizonyított, csak hogy természetesen nem a fontolva maradókat vagy vesztéglök konyhájára hordják tojásaikat 's ez a hőkönkö!

A gyűlés tárgyai voltak: rendeletek, intézvények, megyei körlevelek, tisztí jelentések 's több illyetén. Az olvasó közönséget természetesen a megyei levelek 's a kormányi rendeletek érdeklik leginkább. Elsők közül hozzánk is elérkeztek: Pest, Pozsony, Zala, Szabolcs, Hont, Varasd és Zágráb megyék levelei. Ezek közt azok, mellyek a horvát ügyekre vonatkozó sérelmet tárgyazzák, egymásután olvastattak; felolvastatásuk után a megállapodás pontjaul Zala jeles levele vétetett, mondhatni közakarattal; minthogy ebben mind az el van sorolva, mit a többi részlegesen (partialiter) tartalmaz. Az ellenök 's köztük a jeles győriek is, e levelet minden hosszabb vonakodást kerülve elfogadtatni 's országgyűlési sérelmek közé előleges orvoslás végett följegyztetni akarták; a conservatívek ellenben minden pontot külön választva kívántak tárgyalni; mert ugymondának, e levél tábornoki taktikával van szerkesztve, az algyuk a lovas sorok közé dugatvák 's a szándék: egy csapással sok legyet ütni agyon. Vannak benne pontok, mellyeket a conservatívek is — mert hiszen ökis polgárai 's hazának, sérelemnek ismérnek, 's orvosoltatásukat előleg akarják eszközöltetni; de vannak ollyanok is, mellyek az ö politikai hitüknél fogva nem sérelmek, sőt valóságos intézkedési ére nyek; ha pedig az egész levelet öszszes terjedelmében elfogadnák, sem többet, sem kevesebbet nem cselekednének, mint magukat 's nevéket hütlenségi gyanuval terhelnék. Mi ugyan, közben legyen mondva, nem első 's nem is olly feltűnő eset leende. Azért tehát a horvát sérelemről szóló levelek, valamint a zalai is egyenként 's pontonként tárgyalattak; ennek rövid eredvénye az lón: hogy ő felségéhez felírás határozatott, mellyben megkéretik a felség, hogy mivel a horvátok újabb intézkedési által az ország egészlete, a helyhatóságok municipális joga 's a két országközi alkotványos kapocs sértetik, méltóztatnék a kívánt békét 's engedelmességet a törvények korlátai közé visszazsorítani. Ekkor felhozott, hogy Pest és Pozsony még a küldöttség ki nem hallgatattása miatt is panaszkodik, ez is sérelem, ezt is szükség tehát orvosolni. Erre a conservatívek előadák: miképp ez nem sérelem, mert ezt főbbeik követék el. A honti panasz sem sérelem, mert a megye protestál ellene; Biharról még nem tudni, mi fejlik ki, várjunk éj után hajnal.

Szabolcs megye javasolja: kérménk országgyűlést; mi ezt nem tehetjük, mert először: mi távol vagyunk Lengyelországtól; másodsor: mert az adózókat saját birtokaink víz elleni megmentésére már ezental nem kergethetvén, pénzünket ide kell fordítnunk, nem pedig a pozsonyi díszelgésekre. Zalamegye intézkedésre szólit bennünket azon kormányi tilalom ellen, melly a tanuló köztársaságokat szétosztatja; mi ebben sem követhetjük őt, mert nagyobb részünk a nélkül sem szereti a társaságokat, csak a terített asztalnál. Népevelőknek jutalom határozatott; 's a főispán a vizek szabályozására egyesületet alakítand, így tehát mégis igaza van Zalának, hogy társaság kell.

Zemplénmegye állapota. Fél évig hallgatunk Zemplénről, mert azok körébe sorozzuk magunkat, kik a helyhatósági élet figyelemmel kísérése tekintetéből örrömmel szorítokznak háttérbe. Itt azonban ideje megyei viszonyainkról komolyabban értekezni, nehogy e lap Zemplén irányában közönyösnek tartassék. Előre kell azonban boesátanom, hogy tisztújítási mozgalmink egy idő óta szőnyegre jöven köztanácskozásink szellemét pártoskodások edzik 's minden gyanúsítgatás nélkül bátran állíthatni, hogy személyeskedés játsza itt a főszerepet 's fölösleges demonstratiók nem egyszer döntik el a tárgyakat. Helyén lenne talán e zajongásokról is szólni, de a mennyiben azok ugyanazon oknál fogva enyészendek el, mellynélfogva nem kezdetniök kellett volna, sajnálni tudjuk az időt, mellyen annyiba lalul vezérlett tehetség elvérezte magát. Aprilisi közgyűléseink tanúságot tesznek mellettünk, midőn az ellenök roszszul organisált tisztújítási mozgalmak által önmagában megszakadva levén, ugyanazon ellenök, melly az ugy nevezett kormánypárt irányában alkotványos küzdelmei terén győzedelmeit biztosítottaknak legkevésbbé sem tarthatja, a pozsonyi és pest-novemberi levelek folytán bizonyos veszte-

ség ellenében — mert csak egy pillanat a jobb oldalra részrehajlatlanul kimondhatta még vitatkozások előtt a be-
következendő megdöntő határozatot — B. A. t. bír. vezér-
lete alatt sérelmet indítványozott, hoi annak megbukása a
kormánypart győzelmének első ostroma s egy végzés-
sel, melyet az alkotmányos többség kimondott, miként A. e.
leveleket tudomásul vétetni kívánja, egy új veszteség előj-
lékát teszi, veszélyeztetni a törvény és méltányosság hatá-
rai közt kifejlendő szabadelvűséget, gyengíti azon megyei
pártnak szellemi erejét, mely hivatva lenne, hogy a végre-
hajló hatalom ellenében Zemplén helyhatósága morális ere-
jéről biztosítékot tegyen, mi jelen körülményekben főleg a
haza törvényeire való felügyelésben állhat. Leonidási harc
volt, melyet az ellenzék ekkor küzdött, mert minden erő,
minden tehetség bizonyos veszteség ellenében hazafiai el-
szántsággal áldoztatott fel, amde előttünk egy szellemi há-
borúnak rémes képzetei tüntek fel, melyet abban látunk
hogy testvér testvér, barát barát, fiu apa ellen lépett ki a
politikai harcmezőn kiirtani, ha egyéb mód nincs, a szív-
érzéseit, s megtörni, ha másként nem lehet, a természet
lánczait. Méltányos akarok lenni s megengedem, hogy ezek
mind hazafiai tulbuzgóság eredményei, hogy következetes-
ség és mint mondani szokás „elvérté” történt. Am de legyen
szabad kérdeznünk: mert a becsületes minoritásnak csak ott
van helye, hol thermopilaei szorosok vannak, hol viszsa-
térés a tárgyra többé nincs, van é ezen küzdelmeknek sza-
badelvi szempontoknál véve is valami üdvös eredménye?
nem ezélszerűbb lett volna é Ny. I. bír. azon indítványát el-
fogadni — mire a kormánypart is hajlott — mely e tárgy-
ban minden megérkezendő adat bevárásával s a diploma-
tikaiaknak a nem diplomatikaiaktól elkülönítésével, bővebb
megfontolásnak kívánja nyitni a tért, nem kötelesség szól
belőlünk, midőn egyébként köztársasági L. G. urnak más
e jelen gyűlések folytán ugyanazon érdemes bír. politikai
hite megváltoztatásáról vádolt észrevételére azon szerény
megjegyzést teszünk, hogy ezen nyilatkozat őt épen el-
lenkezőről jellemzi, mert a mélt. főisp. helyettes gróf azon
bölcs belátású felszólalása következtében, melyet a rende-
ket öt megye és hét királyi város ellenében méltányos és o-
vatos eljárásra emlékeztető, nem lehet sem a tárgy sem
a pártok tekintetében üdvösebb indítvány, a tolvásó közön-
ség pedig e tárgyra vonatkozó diplomatikai adatok polit-
ikai mineműsége felől ítélné, politikai taktikák hiányos-
ságában fogja helyhatósági hátramaradásunk egyik alapos
okát találni. Mindezen kritikai remissziókat jogosít
bennünket azon önérték, mely örömmel hiteti el velünk hogy
a pártok desorganizált állapota így tovább nem maradhat,
hogy bizonyos szempontokban egybe olvadni, és bizonyos-
sáktul ismét ellállni szükség, hogy helyhatóságunk a haza
üdvé egyik biztosító gyanánt létezhesék.

Legyen elég: következtetés fogja megmutatni, hogy nem
minden alapos ok nélkül térünk el azok nézeteitől, kik akár
az egyik akár a másik párt felett pálcát törnek, a mit míg
a tanácskozási és választói elemek közt egyenvalon nem
huzatlik, reactio tekintetéből is veszélyesnek tartanánk. Né-
zük azonban májusi közgyűlésünket és boesátokozunk hely-
hatósági hátramaradásunk okaiba. (Folyt.) O.

Horvátországi dolgok. A zágrábi pol. német
lap a tudománykedvelőket kellemes újdonsággal lepi meg
azt említvén: mikép dr. Miklosics Bécsben már több év óta
gyűjtögeti Horvátország történelmi adatait s e gyűjteménye
— mely bármi nyelven írott — de a horvát nemzet mult-
jára vonatkozó oklevelekből áll, már annyira szaporodott,
— mintegy 250 darab különféle oklevelet tartalmazva, hogy
kiadatása megkezdhető. E ponton állva Kuretics Bogdán
Miklosics gyűjtővel egyetértve a Horvátországi, slav. dalm.
Novinében az összes horvát nemzethez felszólítást intéz,
hogy ezen, a komolyabb tudományokra Horvátország, sőt
a világ irányában is kellemesen ható vállalat minél tökéle-
tesre létrehozatala végett mindazok, kiket nemzetük törté-
nete bensőleg érdekel s valamely ide vonatkozó iromány-
nyal vagy oklevéllel bírnak, ezeket sziveskednének dr. Mik-
losichhoz Bécsbe az udv. könyvtárba küldeni; illy iromány-
birtokosokat újlag is biztosítva azon nagyszerű jutalomról,
mit öntudatuk élvezend, midőn ezúton nemzetük javát oly
határoltan eszközlik.

Politika az, mely a nemzetek kifejlését anyagi és szel-
lemi emelkedését vezeti; e politikának ugyszólván előcsar-
noka a történelmi. Hogy valamely nemzet szerencsésen es-
sék át átalakulása forradalmi krízisén, előidejét, másokhoz
és saját osztályihoz benső viszonyait kimerítőleg kell is-
merni s csak innét indulva tételhetik meg a nagy lépés,
mely illy nemzetnek új pályáján biztos jövőt jósolhat; e
nélkül sikeres átalakulás nincs, e nélkül lehet ugyan új or-
szágot teremteni, de ezért szükséges vére füstölöghet el bo-
szuért kiáltó áldozatképen. Tekintve a közelebbi évtizedek-
ben reformtérén tett intézkedéseinket, nemzetünk illy irány-
ról nem vádolható; mert ha a világ őstörténetét le a leg-
újabb népmozgalmakig kísérjük, tán esendebb vérrel sehol

sem látjuk a reformot eszközöltetni, mint épen vérmesnek
hirdetett magyar népközlő. Így áll é a dolog horvát atyánk-
fiainál is?

A horvátok a legvastagabb szellemi sötétségben ta-
pogatóztak mindaddig, míg a magyar országgyűlésről oda
küldött két követektől azon hiteles tudósítást nem vevék,
hogy a magyar nyelv a magyar szent koronához tartozó
országok és tartományokban diplomatikai állásra részint
emeltetett már, részint ezután fog emeltetni. Mint villany-
szikra hatotta ez meg Horvátország néhányait; ok nyugta-
lankodni, izgatni, gyanúsító és sértő szavakkal handaban-
dázni kezdének, mindenfelé kapkodtak hasonlóhoz, kit
véletlenül a Száva vagy Dráva sebes rohama ragad el. Lát-
tuk az Illyrszke Novinét s a többi; hallottuk a magyar nem-
zetiség-elleni egyesüléseket, sőt vevők a bántalmakat, mi-
nők csak hállatlanság kinövései lehetnek. Ezek tények vol-
tak, s mit tett ellenükben az anyanemzet? Azt: hogy szeli-
den kapacitáló szavakkal elibe terjeszté a képzetekben oly
meszszire ragadott ellévedeteknek, mikép ő nem akarja:
hogy Horvátországban horvát anyától a horvát fiú magya-
rul kérjen kenyeret; nem akarja: hogy csupán a horvát
nyelvet értő horvát polgár magyar ajku lelkésztlől vegyen
vallási vigasztalást vagy oktatást, sőt azt sem kívánja: hogy
olly nyelven tanácskozzanak ügyeik felett, melyet vagy sen-
ki, vagy csak egy-kettő értvén közülök, — ezek monopoliu-
mává válhatnók a legszentebb közérdeke is; de igen is a-
karja az anyanemzet: hogy Horvátország legyen Horvátor-
szág s nem Illyr, mely nemzetnév a magyar korona véden-
cei közt nem volt s jelenleg sincs; akarja: hogy a horvát-
ok közhivatalok és méltóságok polczaira juthatás miatt ta-
nulják az anyaország nyelvét s ebben épen annyi igazta-
lanság nincs, mint nincs például abban, hogy a skót és ir-
landi angol nyelven tudaja véleményét a londoni parlia-
mentben; akarja: hogy a kívánt egygyölvadás tekintet-
ből bizonyos helyeken a magyar korona nemzetei és népei
azon egy nyelven törekedjenek az onegy cél elérésére; mert
az ország csak így fog virágozni, így leend az erős boldo-
gítani önnönéit s megfenyíteni elleneit.

A horvátok vagy inkább illyrek ezen ószinte választ
miként fogadják, az újabb idők eseményei tanúsítják, ok meg-
felelkezve kicsinységökről oly intézkedések tervezéséhez
fogtak, kik — ha teljesülének — vajjon létezhetnék é
magyar ezental a világ élőinek sorában? ok bizonyosan vér-
mes s költőileg ábrándozó phantasiának éltek, számításai-
kat vélt lehetőségre alapíták, t. i. Európa 60 millió szlávja-
ira. Szerintök 60 millió hatalmas népszám, ezel nem csemek
fentartani, hanem alkotni is lehet erős szláv birodalmat.
Hogy ezen álmok sőt még nyugtalan éjt okozott némely hor-
vát rokoninknak; az tagadhatlan. Azonban akadtak köztük
is, mint hasonló körülmények közt akadnának mindenütt,
olly elmék, melyek a státusok viszonyait tisztább szemü-
veg alá vevén, a tévedést csak hamar észre vevék s ezen
észrevétel támasztá ama pártot, mely mindenre inkább kész,
mint szakadásra, mely az anyaország hozza káposc fentartását
s ezire haladást fő polgári kötelességeül tűzte ki. Innét ter-
mészetesen politikai harcok következtek, melyeket fájdalom!
néha vérengzés szeplosított a század szégyenére. Az
elkeserültség minden oldalról növekedék a helyett, hogy i-
dő haladtával csilapult volna. Ennek egyik oka azon neu-
tralizmus, melyet e tusát nézték, másik az éjszaki missio-
vagy szellemben keresendő. Ez uttal egyiket sem bonczolom,
mert czéлом más. E pártok tusáji figyelmet gerjesztének az
anyaországban s támadtak megyék, melyek a lelkes párt
gyámolítását az erőszak ellenében kormányi intézkedés
tárgyává tételni akarák; ezek nyomán az ügybe avatkozott
a sajtó is egészen hivatása szerint. A megyék törvényes
uton tárgyalák a fejleményeket, törvényre alapíták sürge-
téseik felszólalásait. A sajtó tovább ment, mert itt meg-
nem állapodhatott, vagy legalább tovább mennie kellett vol-
na. Kérdés tétellett az iránt: van é Horvátországban olyan
párt, melynek az uralkodó elemből lenne többsége, vagyis
külön kormányt kíván é a horv. ország nemesség többsége?
Ezt természetesen könnyű volt megfejtetni, mert a jelen élet
tüneményiből meríthetők az adatok; könnyű volt rövid, de el-
fogulatlan szemle után meggyőződni arról: hogy Horvátor-
szág főbb s alsóbb nemességének többsége az elszakadást
nemcsak nem akarja, sőt ennek bármi utoni eszközözlendé-
sét — ha erejéből kifogyván — nem gátolhatja, kész hir-
szerint az anyahonban fogadtatásért is esedezni. Ezt tudá
az ellenpárt, mely számos elszédített proselytával bír, azért
az ügyön segíteni akarván fordított a dolgon, kémei által
behatott a magán-társalgásokba, egyes elejtett szavait az
ellenpárt elsőbeinek felszedetvén, ezeket öszszgyűjté s
vadász nyújtá azokat be. Előlépés még éddig némi örömkü-
ro volt ugyan, a végzés azonban aligha itt is kudarczokra
nem leend. De térjünk vissza. A sajtó még azt is kérdé:
vajjon Horvátország közbiz. és történelmi tekintetből teheti é
indítványozhatja é, vagy csak ohajthatja é a külön igazgat-
tatást, elválasztott törvényhozást? Itt már a dolgok — ter-

mészetesen — olly terrenumra vitettek, melyen pusztá han-
dabandák, sületlen szóvirágok, vagy — mi undokabb, fog-
ható argumentumok nem használhatnak; mert itt a felvilá-
gosodott mivelttség készíté a széket, melyre az igazság ü-
lend bírökép s tudományok kell lenni a vádlónak s tudomá-
ny leend az ótalmazó is! E téren némi lelki megnyugvással
szemlélem szájhós illyreinket, mint kapkodtak, mint fürkészték
a közökhöz közel eső levél- és könyvtárakat, mint erő-
küdték hamis adatoknak igazakká tételén stb. Azonban még
olly tulfeszített erőködés után is végre átlátták, hogy e kér-
désre rögtön megfelelni nem lehet. Kell tehát a horvát nem-
zet történelméről legelső elemeltől — mennyire lehet — birni;
fel kell fürkészn minden e nemzet hajdani életére vonatkozó
adatot, oklevelet, irományt, könyvet stb. s csak ekkor lé-
tesíthető az újítás merész vágya.

És itt találkozunk Miklovics urral, mint e történelmi a-
datok gyűjtőjével; kit mennyiben a horvát nemzet hajdaná-
nak történelméről fürkészi s ez által oly igazságokkal akarja
az ignorans jelen nemzedéket meglepni, melyek eddig sötét
homály alatt lappangtak — fáradozásában szivesen üdvöz-
lök s részemről is mindent el fogok követni ezen igazságok
felderítésére; de mennyiben Miklovics ur tán — jól értsen
meg mindenki, mert én távolról sem akarok gyanúsítani —
tán a horvát nemzet czímet az illyrel azonosítani s ekép e-
zen nagy fáradsággal öszszböngészett s ószinte szives-
séggel kezébe szolgáltatott okleveleket felszegül s ellenér-
dektől elfogultan főrezelgetné s alkalmazná, ez eselben ta-
nácsolnám neki először mint tudomány-kedvelőnek, má-
sodsor mint becsületes polgárnak, hogy illy szellemű mun-
kájával hagyja fel. Vannak okaim e mondásom támogatá-
sára. Miklovics ur főnebb érintett felszólításában hivatkozik
hasonlatokból az 1842en Belgrádban kiadott Serbski spo-
menik-ra, hogy t. i. illyen gyűjtemény lenne övé is. Enged-
jen meg a t. ur, szép ugyan a nemzetiség szeretete, szép a
hazafiai fellángolás, de csak addig, míg szépségét kárvágy
és gyanúsítás mirigye nem undokítja; ezen belgrádi gyűjte-
mény egy ugyan a maga nemében, de hasonló szeploktül
nem ment. Azért ohajtanám, hogy Miklovics ur a horvátok
s ne az illyrek számára gyűjtene teljes hiteli történelmet.

M u r a t á j j i.

Erdélyi ügyek. Az Erd. H. egyik számában igen
korszerű czikket közöl a „rendőrség első teendőjéről.” A
városi rendőrség czélszerű felállítását sok tekintet miatt
egyikének tarthatjuk hazánk legelső elintézendő szükségéi-
ből; czikkirő egyébiránt, hogy ezen sokféle tekintetet mel-
lőzze, egyenesen a koldulás megszüntetését érinti, mert e-
zen alalmazásnak gyakoriat korunkban kettős demo-
ralizációnak kufjejeül tekinthető; erkölestelenít t. i. a kol-
dulót és a gyermeki ártatlan keblet; közlő ezen két állítását
czikke folytán tárgyatottan mutogatja s azon kérdésre:
mikép lehetne a koldulást megszüntetni? hivatkozik N. Vá-
rad „nemesi községére,” hol e bajon kivált két józan elv
alkalmazásával lön segítve, u. m. 1) az idegen koldusokat
eltávoztatják, 2) a magokénak, t. i. a valóban szükölködők
é tehetlenek szükségéről gondoskodnak is. Egyébként illy
terv létesítésére rendszeres rendőrség nélkül nem számí-
thatni. Azért közlő a javuló rendőrség „első teendőjének”
azt tartaná: hogy ez alapítson nem telekkönyveket, mely-
lyektől minden kétségbehozhatlan üdvök s nélkülözhetlen
szükségök mellett, egy nyilvános titoknál fogva, annyira
irtóznak, hanem „háznép-könyveket.” Legyen minden vá-
rosfőhelynek p. o. a tizedesnél fiók-rendőri hivatala s itten
egy könyv, melybe a fertályban akár saját házában akár
bérben lakó minden háznép minden tagjaival, könnyen fel-
kereshető rendben be legyen írva. Legyen tovább egy kö-
zönséges rendőri lajstromkönyv, mely ama fertálykönyvek
a b. c. rendű kivonata vagyis névmutatója lehetne. Ezen két
könyvhez kívántatnék még egy, vendégfogadókat és jö-
venyeket tárgyzó könyv. Ezen könyvek vitelét olly e-
venltában tartva, hogy azok minden nap a népesség valódi
állásának feleljenek meg, mi is a naponkénti változások
gondos feljegyzésével naponként kevés munkával megtör-
ténhetnének, s olly átnézést nyerne a rendőri hivatal a keze
s ótalma alatti polgárságon s a város egész közönségén,
mely minden munkálatit, nyomozásit, rendeletei végrehaj-
tatását stb. tetemesen könnyítené. Ezzel az lenne elérve, hogy
a rendőrség a magányosoknak egy vagy más egyéb fölke-
resésében segédül lehetne; ez által a város népessége meg-
lenne valahára határozva; ez által a lézengők s gyanús é-
letmódúak inkább napfényre kerülénének; ez által a közkö-
nyörület méltó tárgyait a tunyaság áldozatitól elkülönítve
egy szegényeket gyámoló intézet tervezéséhez biztos ala-
pon lehetne fogni. De ki győzné elszámolni mindazon előnyt,
melyek ezen javasolt rendszabályból közvetve vagy köz-
vetlenül folyhatnának. stb.

A M. és J. szerint a Kolozsváron tanyázó báró Siv-
kovich ezredbeli katonaság közt bizonyos szembetegség u-
ralkodik, mit is a kaszárnyabani lakásnak tulajdonítanak,
vagy, mi annak következtetésül inkább terjedne és ragadó-

vá lenne. E' miatt a' mondott katonaság egy zászlóalj egy kapitány felügyelése alatt falura, jelesen Szász-Fenesre fog szállítani, hol a' fris és szabad levegőtül, valamint a' katonák külön lakásától az említett rosz megszűnését remélik. Ugyane nyavalya tavaly Pesten hasonlag a' lengyel katonaság közt nyugtalanító alakban uralkodott, 's ugyanazon kaszányában csak a' lengyelek közt találtatott; ellenben a' németek, olaszok és tótok attól egészen mentek voltak; vagy nem a' sors istenének úja működik é itt?

A' Sieb. Bote minden számában közöl egyegy nyul-fark cikket válaszol majd az Erd. Híradónak, majd a' M. és Jelennek, de válaszában kerüli a' nevezett magyar lapokban felhozott állítások czáfolgatását, valamint fősvénykedik az okok elsorolásában, melyek a' szászokat ezen oktalan népesítésre vezetheték. A' tisztelt lap feleli e' körülmény közt, hogy oly ügyben, melynek a' nyilvánosság széles terén egy nagy közönség bírja, nem elég csak azt mondani: „No már ez is bele szót” vagy „ez is ellene támadt” mert hasonló szövegváltások csak oda mutatnak, hogy a' megtámadott fél igazság hijányában szenved; hogy az ügy, mit védenie kellene, nemcsak az álladalom alkotmányos elveivel, hanem a' méltányosság 's honfi-viszonyossággal is ellenkezik; 's hogy végre olyan, mi az illetőkre a' hazai törvények 's népszövetségek megsértési bélyegét süti. Mennyire méltányosabbak e' mezőn, sőt igazságuk szent érzetében mennyire lovagiasbak a' magyar lapok, melyek a' Botának egyoldalú 's minden alapos ok nélkül elsorolt felelésire nem üres szavakkal, hanem tényekkel, mikre a' napi élet tapasztalata úté a' hitelességi pecsétet, felelnek; illy lovagiaság olvasható az E. H. bárczasági viszsatorlásában, mely leginkább a' szász lapok azon ellenvetését semmit meg, melylyel állítják: hogy nem minden, Erdélybe érkezett württembergi telepedik meg itt. Ezt lehetők mondja a' bárczasági levelező, mit azonban ő még martiusban nem tudhatott, minthogy maguk a' szászok sem tudták; ugyan is 1) a' felsőségtől kibocsátott tilalom mindenkinék váratlanul jöve. 2) Azon svábokat, kik római katolikusok, nem fogadák be azon igen természetes ok miatt, nehogy azok maholnap vallásuk fentartása végett imaház- és iskola- helyet 'stb. kérjenek e' királyföldön; kik azután egészen másként tudnának megosztani a' dézmákban 's a' többi papi jövedelmekben, nem mint a' mostohán gyámoltott oláh papok 's néhány evang. magyar lelkész, kiknek azonban csak káplán nevet adnak. 3) Sok bevándorlott sváb koránsem mezei gazda, hanem mesterember, kiknek falukon ugyan kevés keresetük lehetne; mert a' gazdasághoz keveset értvén utóljára a' városi czéhéknél kellene kopogtatniok, hogy pedig ide a' választottak féltékenyen őrzött szentélyébe befogadtathatnának, ahöz legalább ez időkig nincs semmi kilátás. 4) Ki hinné? magok a' falusi szászok is szinte minden helységben ugyan hidegen fogadák a' jövevényeket 's ha valami eladó hely, vagy ház lett volna is, árát egyszerre fölcsapták ugyanannyira, hogy ritka sváb tehet szert valamicske földre, mint ezt a' földváriak tetleg megmutatták. 5) A' majorsági (allodialis) helyeket, melyekhez a' szász demagógok eleinte jogot tartottak, mint értésül esett felsőbb parancs következtében „tilos kiosztani“ (prosit!) kivevén kevés burgonyának való helyet. 'S ezek után kérni levelező: ki hazudik? ki ferdit? és ki hallgat el valóságos tényeket? A' ki pedig még is kételkedők, azokat kéri levelező: legyenek szivesek épen azon idegen svábokat kérdőre venni 's levelező bizonyos arról, hogy az általa felhozott adatokat ezen felszólítandó svábok rendre igazolandják. Sőt a' derék közlő még ennél is tovább megy 's annak bizonyítására, hogy a' falusi szászok sem jó szemmel nézik a' sváb-telepítést, eléadja: mikép april hó egyik napján három sváb családtyával találkozáván, tőlök más egyéb kérdézőkódések után tudakozá fajloknak volt népességét és határát. A' feleletet így adá egyik: „uram! én 28 éves vagyok, tisztán jut eszembe, hogy nyolcz éves koromban, tehát ezelőtt husz évvel falunkból két jó szarvasmarha-csorda ment ki minden reggel a' legelőre; lassanként a' marhák száma fogyott, mert a' volt legelőt ki kellett osztani 's már ma egyetlenegy tehén sem legel többé határunkon, mely egészen szalag-nagyságu szántóföldekre van a' lakosok közt felosztva, kiknek azonban egy része minden szorgalma mellett sem képes annyit szerezni, hogy szegény családját éhségtől megmenthesse.“ A' más két sváb pedig ezekre fejükkel bólintva hozzáadá: „tas ischt so 'stb.“

Illyeneket hallván a' szászok és oláhok — természetes: hogy felriadnak 's gondtelve oszkodnak: avagy husz év mulva nem fogunk é mi is épen ugy elszaporodhatni, mint ezen svábok? De nem! Roth pap úr „Geldmangeljében“ Zwei Kinder-system-et lobbant a' szászok szemére; hogy t. i. ók szegyenek tartanak több magzatot nemzeni kettőnél. (Ezt a' híres és böles Roth pap mondá!) Legyen! mégis az erdélyi pórnépnek igaza van, husz év mulva Erdély népessége is sokkal számosabb lesz, mint jelenleg. 'S hát csak mi gondolánk oly keveset a' jövendővel? Mit is feleség a'

szász journalistika, hogy Württembergben annyi meg annyi ezer népesség jó egy mérföldre? Hát a' pauperismus irtózatot következtényiről, melyek az igen elnépesült országokban mutatkoznak, miért hallgat? vagy azt akarják ók: hogy ma fogadjuk be az idegeneket, 's holnap a' mi fiaink és unokáink jussanak vándorbotra? Ugy de itt mezei gazdaság-jobbitásról van szó; hát a' mezei gazdaságot takácsok és lakatosok rendezik? Küldjete tulajdon fiaitok közül több ügyes és eszes egyedet a' külsőzégi nevezetesebb gazdasági intézetekbe, kik bizonyos idő eltelté után haza jövének, tőlök majd többet tanulhatand a' pór is 's a' gazdag is. Ez utolsó véleményben osztoznak a' józanon gondolkozó szászok is, kikkel levelezőnek alkalma volt e' tárgyról hosszabbabban értekezni 's kik őszintén sajnálják, hogy néhány demagóg így felingerlé a' kedélyeket.

A' Bote pöflészkedő nyilatkozatában még a' majd nem sokára tartandó szász gazdasági gyűlésre hivatkozik, mely kimutatandja mind a' szükségeltokokat, melyek e' népszállítást mellőzhetlenné tevők, mind pedig a' megtelepítettek megnyiságát tudatandja. Mi türelemmel várjuk ezen polgári nyilatkozatot annál inkább, mert szeretünk azon megnyugtató hitben élni, hogy oly nemzettörődék, mely valamely ország jótékonyosságában nyolcz századon keresztül háborítatlanul, sőt megkülönböztetileg részesült, ezen ország 's annak törzsnemzete ellen nem akar és nem tud hálátlan vagy áruló lenni. †

Zalából Május 11én Zala-egerszegi központi casinói egyesület részéről tartott közgyűlekezethen a' Nemzeti ujságnak nemzet- és alkotmány-ellenes törekvései miatt „továbbra meg nem hozatása“ indítványoztatván:

Miután a' társaság sajnosan tapasztalná azt, hogy e' mindenkben annyira elmaradt nemzetet átokként fekvő össze nem tartásnak az újabb időkben hírlapok vetették fel magokat ápolóivá, 's egy magát alakított párt czélul tűz ki e' honnak szabadság és alkotmányosság szellemébeni felvirágzását hírlapok útján is akadályozni; különösen pedig miután a' „Nemzeti ujságnak“ számos, de legújabbban a' zalai körlevél, 's e' haza kedveltje ellen közrebocsátott cikkeiből arról győződött meg a' társaság: hogy ezen magát — fájdalom! — „nemzetinek“ czimező ujság a' részére ugyan szabad, de az ellenében beküldött czáfolatokra, 's egyéb az alkotmányosság 's előhaladás szelemébeni cikkekre nézve korlátolt sajtó sánczai mögé bujva, minden törekvéseinek dacára is, lassan bár de mégis fejedező előrehaladásnak bimbóit avatlatlan kezekkel tépdeli, 's ezen czéljának elérhetése végett okok hijányában aljas személyeskedésekre vetemülvén, e' hon kedvelt férfit is guny tárgyává tenni, a' nemzet elismert sérelmeit törvényesség palástjába burkolva eddig megőrzött alkotmányunk sirját megásni törekszik:

Ugyanazért a' zalaegerszegi központi 's a' megye kariból és rendeiből alakult casinói társaság, mely eddig minden szinezetű és véleményű magyar hírlapnak járátásával bebizonyította azt: hogy az ellen-véleményt túrni tudja igen, de a' rosznak, bár nemzeti czímet visel is, pártolója nem lehet; illy nemzet-ellenes törekvéseket terjesztő s aljas személyeskedésekre lealacsonyult hírlapot ápolni bűnnek tartván, annak további járátását megszüntetni határozta. — Miről is valamint a' Nemzeti ujság szerkesztőse legelső alkalommal é r k e z e n d ő példányának visszaküldése, ugy a' többi magyar hírlap is közhírré tétel végett ezen végzés megküldése mellett értesítetteti rendeltetett. K e ö n c z e ő l Ferencz jegyző.

Mi gazd. egyesület kormányzó-vál. gyűlés folytat. 4er. A' morva-sziléziai gazd. társaság meghívásának következtében, annak f. é. május 4én és köv. napjain tartandó közgyűlésére egyesületi képviselőül gr. Kálnoky Gusztáv és Diebl Ferencz professor urak kérétek meg. —

5. A' köztelek fölépítésére folytatólag tett kegyes ajánlatok, névszerint fenséges főhg. Károly részéről 500, Lichtenstein Alajos hercegtől 600 gr. Schönborn Károly ó mlgától 500, Pribék Bódog kincstári praefectus úrtól 10, Csathó Dávid úrtól 2, a' bars megyei főlk-egyesülettől 55, nm. gr. Károlyi Lajos erdői urodalmi tisztségétől 20, Takács Benj. úrtól 1, a' török-szl. miklósi olvasó egylettől 6, Mocsy Gábor úrtól 5 ft. pengőben, hazafui közszóval fogadtatott. Ellenben a' sárvári urodalom részéről üres válaszzal visszaküldött kérelemveléval fájdalmas benyomást okozott.

6or. Mórocz István ur fenérintett kinevezetése következtében az egyesületi titoknok segédi hivatala megürlvén, felszólítatnak mindazok, kik ezen 400 pftnyi évi fizetéssel öszszekötött állást elnyerni ohajjták, hogy eziránti kérelmeiket f. é. augusztus első napjaig az alulirt titoknoki hivatalhoz intézni sziveskedjenek. Gazdaképező intézetet végzett, gyakorlati mezőn működött, német, francia és angol nyelvben jártas, 's irodalmilag kiképezett egyedek a' megválasztásnál elsősegre számíthatnak. Erkölesiség, hig-

gadt vér 's fáradhatatlan munkásság azonban nélkülözhetetlen tulajdonok. Végre

7er. Figyelmeztetni határozatott a' gazdaközönség a' közelgető medárdvására juh- szarvasmarha- 's kanczaesikó-kiállításra 's illetőleg jutalmazásra, remélvén, hogy a' tisztelt birtokosok és közhatalóságok az állattenyésztés érdekében különösen oda fognak hatni, hogy a' kisczardák részéről f. é. június 7ig a' pesti köztelekre minél szebb 's minél számos tehén, üsző- és bikaborju, 's kanczaesikó (a' közrebocsátott programma értelmében) állíttassék. — Pesten május 8kán 1846. — T ö r ö k János, egyesületi titoknok.

Veszprém tavaszutó 7én 1846. Megszokták már e' város lakóji az örökösen tyukszenteremtő utcáink egyenlenségét ugyannyira, hogy azokon a' majd elviselhetlen lábficamlások dacára is mintegy zergeként ugrándoznak; míg némelyek őket e' részben is a' szokott csigakénti haladás örvényéből akarván kiemelni: jónak látták utcáink hegyeit 's lyukacsait rónává változtatni, — 's elsőben is a' palotai utca leszállítását vevék czélba, 's e' czélt vezető vigalom által vélek leginkább elérhetőnek, miután (sajnos — de ugyan) a' köztapasztalás tanítja, miszerint e' város lakóinak erszényök csak ezen és nem más szin alatt szokott megnyitni üdvös közzeleu adakozásra. — Hogy volt már e' czélra egy álarozos vigalom hushagyóra rendezve — tudhatják a' Pesti-dívalap éberfigyelni olvasóji, melynek tiszta jövedelmén's néhány jótékony magánadakozáson a' munka el is kezdett. — Hogy pedig a' folytonos munka félben szakasztani ne kénytelenítessék: néhány lelkes honfi — kiknek az előbbi is hálás köszönetet méltán szavazhatunk — folyó hó 4re ismét egy vigalmat rendezének; noha nem az ohajtott sikerrel. — Megúván ugyanis e' nép a' már tán ez idők is megbánt adakozást, ezen (még éjjel előtt jóval félben szakadt) közzeleu vigalomban alig 30an jelenének meg; ámbár a' meg nem jelentek is szeretnék áldozat nélkül mielőbb élvezni a' kényelmes sétát. — De mind hijában kedves szépeink 's uracsaink! nem röpiile még süllen a' veréb senki szájába. D o n g ó

A' középponti vasut részvényeseknek rendkívül közgyűlése. Pozsony, tavaszutó 18kán 1846. Sietek a' hazának ez ügyben érdeklött közönségét tudósítani azon gyűlésről, mely végre felvilágosítja ama zavarokat, mik legközelebb a' legfontosabb hazai vállalatok egyike körül, t. i. a' vasuti munkálatoknál uralkodni kezdének és sokáig feszült állapotban tartának bennünket az ügy jobbra vagy épen rosszra fordulása felől. Tegnap, azaz folyó hó 17kén tartatott meg az igazgatóság által e' napra ügyintézés végett kitűzött rendkívül közgyűlés Ambrus Mihály kir. hittóság tanácsos mint királyi biztos jelenlétében, melyre 67 szavazattal bíró részvényes jelent meg. — Felolvasatott a' nmlgu m. kir. helytartótanácsnak május 12kén kelt intézvénye, melyben meghagyatik a' magyar középponti vasutársaságnak gondoskodni arról, hogy több hasonló zavarok, mint az utóbbi időben tapasztaltak, elő ne fordulhassanak; 's hogy az alapszabályok 32dik §a értelmében az igazgatóság Pozsonyban székeljen. — Az igazgatóság kívánatára mart. 8kán tartott 4ik közgyűlésben választott ifj. Zichy Ferencz gr. elnöksége alatti vizsgáló bizottság — melynek működési tárgyai voltak: a) nyilv. lapokban a' jelen igazgatóság 's különösen egyes tagjai ellen emelt vádak megvizsgálása; és b) helyszíneni nyomozások, — közmegelegülésre adá előmunkálatit. Mint helyszínyulakot következőket sorolhatok elő: Az Ullmann Móricz és rokonai ellen Beyse volt építész-igazg. által emelt vád azon eredményre jutott: hogy Ullmann valóban vigyázatlan volt a' kitűzött czéljának megfelelő eszközök választásában 's annak dacára is, hogy ő talán leghuzgóbban akart fáradozni e' vállalat érdekében, szembeszökőleg kiült azon homályoldal, hogy választottai közül többen nemcsak megragadandónak vélték, de mohón is ragadták meg ez alkalmat, és a' szerek szállításában önhaszonlesésüktől vezettetve azon viszszaélésektől nem bírtak ovakodni, melyek örökös bélyeget sütnék a' tényező homlokára 's az ügyre kiszámíthatlan kárt, magokra pedig gyalázatot vontak, e' föltt az igazgató ellen tetemes és súlyos gyanúsításokra szolgáltatalkalmat. A' Beyse építész-elleni vádak ezuttal alaptalanok voltak; sőt kiviláglott, hogy ő szakértő létére a' költségvetéseket olcsón, rendesen és becsülettel tevék; — minek következtében várhatni, hogy vele az igazgatóság az elintézendőket minél előbb czélszerűen eligazítandja egyezség útján. — Wurm Kornél kapitány ellen a' vádak nem valósultak, azért hamisítási gyanútól mentesnek nyilvánítottat 's mellette több hivatalnok-személy is, ki e' dologban vádoltaték, fölmentetett. A' vaspálya körüli eddigi munkálatok megvizsgálásból jövöre nézve semmi káros sem került napfényre; a' földmunka kielégítőnek találtatott; az épületszerek, hidak, átjárások látszólag jó anyagból vannak, 's külszínre rajtok hibát nem fedezhetni fel; az ászkok, sinek minden kifogás-nélküliek; az egésznek tartósságára

nézve tehát jót remélhetni. És ha melléktekintetbe vétetik az árszabások körüli előbb megróva érintett szállítói eljárás — kiszámított, hogy mind e' mellett is hasonló vállalatok arányában még eddig igen olcsón épült a' meglevő pálya s a' tervköltésénél kevesebb pénz fordítottat rája. — A' dolog illy állásán a' nagygyűlés megnyugodván az igazgatóság kiegészítésére tiz új igazgatótagot választott következő szavazatszámmal: Ü r m é n y i koronaőr ő nml-gát 65; E s z t e r h á z y Károly grt 43; Z i c h y Ferencz gr. 39; G o l d s c h m i d t Mórictot a' Rothschild ház ügyvivő-jét 46; L a n d a u e r József bécsi nagykeresk. 41; S t a m p f e r L. bécsi polytechnicum tanítót 49; H e g e d ű s Zsigmond pesti ügyvédet 33; W u r m b K. kapitány 58; S p r e n g e r Pál udv. tan. 39; Ullmann M. nyert ugyan 34 szavazatot, de többen az igazgatók közül oda nyilatkozván, hogy ha ő tovább is hivatalában marad, mindnyájan viszszalépnek, erre ő önként leköszönt 's helyébe közakarattal Jankó Mihály Pozsonymegye alispánja választott meg; szitányi Ullmann Mórictot pedig mint alapítónak neve a' vállalati részvényeken továbbra is meghagyatni rendeltetett.

Az eddig bejött kérelmek azon ideigl. részlegjegyek érvényesítésére íránt, melyektől a' 4dik 10%et befizetés csak néhány napra mulasztatott el, kivételképen 's az igazsági elv sérelme nélkül érvényesítették.

E' gyűlésben még megbízott az igazgatóság egy díszes küldöttség kinevezésére, mely nádor ő főnségéhez azon kérelemmel járuljon, hogy az eddig elkészült 's ő főnsége félszázados nádorkodása ünnepére megnyitandó vas-pálya-vonalt, „központi István-vasut“ névvel czímezni engedtessek meg.

Igy nagyobb szerű családások nélkül láttuk elvonulni a' criticus napot, mely vasutunkról az eddigi homályt elhárítván jövődjét biztosabbá 's talán fényesebbé teend. Adja isten, hogy ne járjon ezen vállalat kezdeményi bal sorsa mostoha útján, melynek annyi gáton kellvén akadozni, a' szép jövőnek mindedig csak töredéket sejteti Magyarországra téreire. Vajha e' nagyterjedelmű munkatérben hazánk külön vidékeiről összeseregülő dolgozó csapatok nyomoru állapota is jóra fordulna 's czélszerű intézkedések által lenne gondoskodás arról, hogy kik a' vasutnál keresik kenyérüket, munka szüntével szerzeményüket eltékozolván, lézengő koldusokká ne váljanak. P o z s o n y i.

Budapesti napló. (Május 24kén.) Miként „Bánk bán“ a' színezédelükön hol dráma hol szomorú játéku adatik, a' mint t. i. vesszük; következő történetet is, ki mint mulatságos vagy szomorúnak találja, aként itélheti meg; — mi két szakaszra osztjuk, mert vig eleje vidéken esett, szomorú vége pedig a' fővárosban marad. Nem messze a' Kárpáttól egy megyében a' tisztujítás végeztével ősi tizhelyéhez térvén a' nemesség, egy a' tiszt karból kimaradt fiatal ur hintót kölcsönöz, egy parasztot hajdu ruhába öltöztet 's bakra ülletti, négy pej lovat bakról hajtva indul a' főváros felé azon czélból, hogy egyik terve dugába dőlve legalább a' másikat hajtsa végre; 's mivel a' tisztujítás eredménye még kalendáriumba téve nem volt, tehát mint udon választott szolgabíróment gazdag feleség-keresésre. Hétszülafajú nemes természetesen gazdag nőt csak távolban kereshet. Hősünk is így talál 's mellözvén annak leírását, miként járt háztizhelyt nézni, minők voltak a' házassági szerződés pontjai, elég hogy ő terjedelmes birtoku földesur, 's e' mellett megyei tisztviselő szerepében igen vagyonos és a' szülék egyetlen leányát vitte hozzá. A' kényelemhez szokott új nő megérkezéssel szobaleányi után kérdezősködék, ezekről szó se lehetett; azután a' mezei birtok megtekintésére kis sétakocsizást kívánt, a' férj hallgatott; majd a' házrendezést, szomszédok, rokonok látogatását ohajtá, semmiből semmi; végre gyanakodni kezdte, 's néhány nap múlva iszonyun állítja csalatását; hogy ő öly férj birtokába jutott, kinek egyéb tulajdona nem volt mint hogy kandallójához üve füstötletet, mint Amerika fel-találtatása előtt lábát a' világszéléről lefogató magyar. Illy lény közelében unalma mindinkább súlyosult; e' fölött változatosság kedvéért a' művelt férj minden másodnap ütlegekben gyakorlá magát, mit terhes betegség követett; egy panaszos levélre az anya látogatásra jövé, kettős fájdalom érte: a' vó pulyasága 's gyermeke szerencsétlensége; — pár hét alatt vérző szívvel kíséré egyetlen örömet a' sírba, 's hogy hosszú combinatióknak véget vessünk: most az örültek orvosának ápolása alatt van. A' könnyelműség ez áldozata olly regényes hogy beszélyiróink bizást felhasználhatják. — Néhány nap óta a' pesti levélhordók egyenruhában futkároznak; ez ugyan ünnepélyes jelenet a' fővárosban, de mivel majd mindennap egyegy gyászhiert is hoznak, úgy hiszszük be is falyolozhatnák magokat. — Honunk kőborlói számát jóval esőkentendi egy a' katonai 's polgári hatóságokhoz Morvából a' kormánytól intézett felszólítás az íránt, hogy az özszeriratás előli szökevények biztos kíséret alatt rövid uton szülőföldükre szállitassanak. — A' budai hegyekben ismét öngyilkolás történt, egy könyvnyomató nem tudni, mi okból, ott agyonlövte magát. — Nemzeti színházunkban „Don Carlos“ Schiller szomorújátéka Kelenfy fordítása szerint mult kedden adatott nemzeti színpadunkon 's némi hozszadalmas jeleneteit kivéve nagy tetszésben részesült; jelesb színészünk lelkes játékanak sokat tulajdoníthatni e' dolog érdemében. Nyárszakra ismét új művészi nevezetességek fognak megszerzetni színpadunk számára; mondják amott a' Dunaparton is törekszenek. — Egy orvosnak a' házi ur felmondá szál-lását, mert igen sok látogatást fogad ek; beh furesák némely emberek: orvostól azt kívánni, hogy látogatóji ne legyenek. — Jelenleg 13 ezer öl tűzifa hever a' kereskedők rakhelyein;

szerencsére az idő már jól befutott 's így e' halmazt jövő tére megtakaríthatják. — A' Széchenyi-lyget körüli szállásbér már is emelkedik, hallomás szerint a' házi urak árszökötési szeszélye itt készül öszpontosulni legalább ideig örág. — Ifjabb B a r t a y Endre bukareszti hangversenyit sok szerencsével adván, most Jassyban mulat, hol Kolzebu ösosz czári ügyviselő pártfogása alatt adott első hangversenyéből 363 pfrt tiszta jövedelme volt. Sok szerencsét kívánunk a' fiatal művészeknek; mert mielőtt hazájában tetszést arathatna, külföldi híre van szüksége. — Heckenast Gusztáv könyvkereskedésében egy röpirat jelent meg, mely szakismerő férfiakról készülvén jellemzőleg fejtegeti a' honbeli prot. lelkeszi állapotot, czime: „Emlékrat, melyet a' tiszai ágost. hitv. evang. egyházkerület számos papjai és tanítói, az egyház 's különösen az egyetemes gyűlés rendezetése ügyében az 1845. aug. 15. 's köv. napjain Pesten tartott egyetemes gyűlés elbe terjesztettek, szükséges felvilágosításokkal és hason czélú adalékkal.“ Ara 20 kr. p. —

Spanyolország.

Madridi, majus 4ig terjedő hírek szerint a' fővárosban háborítatlan csend volt 's a' tartományok azon kevés pontjain is, hol a' béke pillanatra megzavartatott, ezt is tökéletesen helyre állították. A' sajtó korlátoztatása is megszűnt. Tiempo szerint a' cortest hamar nem szándék öszszehívatni, 's ennél fogva a' fővárosban tartózkodó tartományi képviselők készületeket tesznek családi köreikbe utazásra. Granadában öszszeseküvés födözöttet fel, melynek állítólag sok hadi tiszt lenne részese; azonnal számos elfogatás történt; de a' közösend nem háborított meg. Rubin tábornok, a' galicizai zendilők vezére és a' galicizai zendül. junta tagjai a' portugál földre megérkeztek. — Miguel Antonio Zumalacarreguy, a' hires carlista tábornok testvére, a' spanyol jogtudósok egyik leghíresebbje meghalt; ő egykor Espartero alatt igazságügyi miniszter volt, azelőtt pedig a' képviselők kamrájának elnöke.

A' Gaceta maj. 6ról jelenti: mikép egy udv. rendvény által Antonio Caballero a' külügyministerségnél alstátustitoknokká nevezetett ki. A' Herald pedig tudatja, mikép Izabella királynő elutazása a' santa-agnedai fürdőkhé már el van határozva; hol egyszersmind ő felsége a' tengeri fürdőt használná. — Az Impartial némely rendezavarásokról értesít, melyek a' sevillai egyetembentörténeteknek állitattak. A' madridi politikai főnök szabadon bocsátatása kormányilag is helybenhagyott.

Asturia 's Avilából még mindig hallhatni apróbb lázadó csapatok barangolásiról, többnyire katonák; 's az Esparteroféle párt emberei. Zamara ezred zászlóaljának néhány vitézei, kik a' galicizai felkelésben részesekként vándoltattak, Valladolidban hadi törvényszék elé állitattak. A' törvényszék vallatására előadák: mikép ők csak előjáróiknak engedelmeskedtek, a' nélkül, hogy tudták volna kormány és korona elleni cselekvéseket; ezért a' bírák daczára a' fiscus kemény büntetést sürgető kívánatnak, őket négy éves börtönre itélék. Ezen itéletet a' tábornagy azonnal megsemmíté 's a' törvényszéket alkotó haditiszteket börtönbe zárát, 's a' dolog függöben hagyott addig, mig a' királynő ezíránt intézkedik; egyszersmind más hadi törvényszék rögtönözöttet, melynek bíráji habár az előbbi itéletet hat esztendővel toldák is meg, de mivel halálos itéletet mondani vonakodtak, szinte felfüggesztettek, 's egy várba szállasoztattak be. Valóban, ha a' szabad alkotvány így gyümölcsöz egy szabad nemzetnél, akkor a' spanyoloknak okuk van a' törökök sorsát irigyelni.

A' Spanyolországban utazó Szász-Coburg hg. Barcelonát, Tarragonát, Alicante és Malagát, tovább Cordovát, Granadát, Sevillát és Cadizt meglátogató, mely helyeken mindenütt ünnepélyesen fogadtatott; dicsérik miveltségét 's lelkeségét.

Anglia.

April 30án az alsóház O'Brien „szabadalom-megszegésével“ foglalkodék, ki u g y a n i s egy vasutbizottságban, melybe tagul nevezeték, részt venni vonakodott. Elnök a' vonakodó elfogatását indítványozá. Roche, O'Connell Dániel 's több egyéb tagtól gyámolittatva azt javasla, hogy O'Brien, védoakait előadandó, a' ház sorompóji elé hívassék; elnök azonban és Peel, a' ház előzvényire hivatkozva, kijelenték, mikép a' javaslat helybe nem hagyható 's a' ház rendtartója tüstint parancso kapott O'Brien elfogatására. Mikép a' Times írja, O'Brien erősen elhatározva nem engedni, be-börtönözötteté előtti napon a' számára kijelölt helyet meg szemlélte, mely is nem, mint különben illy esetben történni szokott, némi tiszteletből a' Towerben, hanem a' parlamentház földszintén a' kapus lakása mellett az úgy nevezett tömlőcz“ lesz.

A' majus 8kai alsóházi ülésben Russell lord kérdé: mikor fogja már a' kormány a' cukorvám-javaslatot szőnyegre hozni? egyszersmind hozzá tev: mikép nemes barátja Palmerston lord szándékozik a' rabszolgák által készített cukorra rótt magas vám íránti javaslatot ugyanakkor előterjeszteni. Peel válaszolá: mikép a' közelebb hét ülésiben a' gabnatörvények fölötti viták hihetőleg be fognak

fejtezteni 's akkor a' budget a' kincstári kancellár által fel fog olvastatni; mi után, vagy közben is szőba fog hozatni a' cukorvám is. Közelebb ülésekben a' gabnavám teljes megszüntetésére 's a' behozatali egyéb vámok csökkentésére alapos remények keletkezének.

A' washingtoni senatusnak azon közelebbi határozata, miszerint Polk elnök felhatalmaztatik az 1829ki Oregon feletti szerződést az angoloknak felmondani, Londonban érzékeny benyomást okozott. A' Times legjobban megütökzik azon, hogy ezen határozat 40 szóval 14 ellenében fogadtatott el.

O'Brien csakugyan bebörtönözöttet 's most senkisémm törődik többé vele; így midőn látja, hogy Irlan. most mindenkij jobban aggaszt a' mindinkább dráguló élelmiszerek mellett saját életfentartása, mint egy hazáért buzgónak szabadságra juttatása, még csak azon reménye marad, hogy majd valamely barátja az alsóházban szót emelend érte, ki még hevesb irlandi és repealista mint maga O'Connell. Egyébiránt Angliában az irlandi viszonyokra nézve nagyobb figyelem éled. Végre át kezdik látni, hogy azon nemzet, mely a' parlamentben uralkodik, felelős nemcsak azon szörnyű gyilkolásokért, melyeket az öszszeseküdt pörság végbe viszen, hanem mindazon kegyetlenségért is, mely a' törvény nevében itt a' szegény népen elkövetetik. Ha ez eszme az országban meggyökerezik, (minek foganatosítására a' lapok munkálkodni nem is szünnék) vége szakad e' nyomoruságnak is valahára, mint történt a' rabszolgasággal; mi szintolly dicsőségre válik, ha tán többé kerülend is a' nemzetnek. — A' nyereszkedési szellem, mely már eddig is minden osztályban elég zavart okozott, jelenleg a' kézműveseknél is folyton terjed, kik közül néhány eszélyes szellem öszszeszoövetkezett a' kevésbbé felvilágosult törvénynek tetszésök szerinti zsarolására; t. i. egyesületeket alakítanak mindaddig nem dolgozni, mig napi munkájok jobban nem díjaztatik, 's minthogy ezen egyesületek csak úgy állhatnak fen, ha minél számosabban járulnak hozzájuk a' dolgozó néposztályokból, természetes hogy elusták vagy kényelemkeresők a' szorgalmashak rovására tengődnek. Így hallhatni naponkint, hogy vasutaknál majd asztalosok, majd kovácsok, ácsok, földmunkások, 'stb. hagyják el Jologi állomásaikat, csak hogy a' vállalkozókat busásabb fizetésre kényszerítsék, mi miatt olyak is kényszerülnek a' dolgot félben hagyni, kik mindennapi kenyerüket véresverítéssel is szívesen keresnek 's ekép a' szegénység számost igen elkéseredett állapotra juttat; mégis egyik egylet megszüntével másikat tolja ki fejét, mi mindaddig tart, mig az önfentartásukra közkereseti adóból begyűlt pénzösszeg vagy egészen elfogy, vagy a' pénztártul némely csábító elllann. Még csak a' gyármunkások mentesek e' veszélyes láztól.

Franciaország.

Hallomás szerint Frank-Carré f. hó 18n terjesztendi elő Lecomte gyilkos merénye felőli tudósítását 's jövő hónap elején veendi a' fölötte tartandó törvényszék kezdetét. Az általa Fontainebleauban használt fegyverről már annyit tudnak, hogy az nem volt sajátja, — mert ezt lakhelyén találák meg, hanem ama jobb minőségű kétesövű löszert egy párisi puskaműves saját készitvényének vallá, mi töle hat év előtt vásároltaték. Lecomte titkolozása ugy látszik csak oda volt irányozva, hogy ez által egész merényére nagyobb homályt borítson. A' hatóság előtt Lecomte nem közönséges elméjű emberként tünt fel 's a' hozzá intézett kérdésekre csodálkozásra gerjesztő helyölítő feleleteket adott: miszerint róla föl kelle jegyezni hogy ő: vas főbe zárt nagy értelem. Azon szerfölött gyöngéd bánásmód, melyben Lecomte részesül, elmozdítá őt öngyilkossági szándékától, sőt jövőjéről kecsgető reményt táplál. — Vidocz az elhírhedt egykori közbiztossági rendőrfőnök halálát hirdetik a' lapok, ki utóbbi időben magányba vonulva pályinkaitalnak adta magát 's ezáltal szellemi tehetségét igen eltompította. Mondják hogy egy brüsseli könyvárusnál nevezetes irományokat hagyott hátra; jegyzetek 's felvilágosítások különféle családok és személyekről Franciaországban, miket azon feltétellel adott át hogy csak halála után tétessenek közzé, mivel ugy mond, e' titkokat magának megfizetteték. Tehát ezen jegyzetek megjelentökkel a' botrányok történetirata új adatokkal fog szaporodni.

Törökország.

Rauf pasa egy april 27én kihirdetett nagyuri parancs által a' szultán távolléte alatt ennek helytartójaul nevezeték ki olly utasítással, hogy az előfordulandó nagyobb tárgyakban Chosrew szeriaszker pasával értekezéék intézkedhetés végett. A' szultán kiindulása május 1sójére határozatott, midőn is gőzösré szállván Várnáig menend, innen tengelyen Szilisztria és Ruszosukba, innét Drinápolyon keresztül Sztambulba. Más hírek szerint pedig a' nagyúr ezen utját egész Bécsig szándékozik kiterjeszteni, a' minthogy Sándor szerb fejedelem már is fényes készületeket teszen elfogadására. Ekkor tehát Buda is meglátná a' nagy Szolimán utódját.

Arverési hirdetés.

A' zombori királyi kincstári igazgatóság részéről a' bácsi-kerületbeli királyi kincstári uradalomnak, és a' kir. kincstári Ferencz esaternának következő kir. haszonvételei és egyéb haszonbér tárgyai 1846ik évi november 1től kezdve, számítandó egy, vagy több évre nyilvános árverés útján haszonbérbe adadni fognak.

A) 1846ik évi június hó 9én reggeli 9 órakor kezdve Zomborban a' kir. kincstári igazgatósági épületben tartandó árverésnek kitétetni fognak.

I. Italmérsi jog. a) A' palánkai uradalomban Tovarissován, Obrovácson, Szilbáson és Bukinban.

b) A' kulai uradalomban: Cservenkán, Feketehegyen, Ó-Verbászon, Új-Verbászon, Ó-Kéren, Kuzurán, Lalityon és Keresztúron.

c) A' sztapári uradalomban: Ó-Szivácson, Ó-Sztapáron, Besztovácson, Új-Szivácson, Csonoplán, Philipován, a' prekajai csárdában és Paeséron.

d) az apatini uradalomban: Apatin mezővárosában, a' drávatorki csárdában, Bezdán mezővárosban, a' kozarai csárdával, Doroszlón és az ottani (Bründl) csárdában, Kupuszínán és a' drezniczai csárdában, Prig. Szt.-Iványon és a' gájai sörkoresmában, Rác-militsen, és végtére Szontán.

e) A' szántóvái uradalomban: Baratskán, gyuritsi csárdában, Csatalján, Szántován, Béregben, Gákován és Krusevlyán.

f) A' Ferencz esaternánál: a' monostorszeghi esaternai álláson az ehez tartozandó hús-vágással, és a' verbász esaternai álláson.

II. Hús-vágási jog. a) A' palánkai uradalomban: Obrovácson, Szilbáson, Németpalánkán, Bulkeszen, Tovarissován, Parahutyon, Ó-Palánkán és Paraghán.

b) A' kulai uradalomban: Kula mezővárosban, Cservenkán, Új-Verbászon, Kiskéren, Ó-Kéren, Despot-Szt.-Iványon és Lalityon.

c) A' sztapári uradalomban: Ó-Sztapáron, Csonoplán és Kernyaján.

d) Az apatini uradalomban: Bezdán mezővárosban a' birkaszúrással együtt, és Karavukován szinte a' birkaszúrással.

e) A' szántóvái uradalomban: Kolluthon, Gákován és Krusevlyán.

III. Halászati jog. a) A' palánkai uradalomban: a' dunaj halászat a' három palánkai mezővárosban, és a' moesári halászat Új-palánkán.

b) Az apatini uradalomban: a' dunai és moesári halászat Bezdán mezővárosban, Bogojeván és Karavukován, a' moesári halászat Monostorszeghen, nemkülönbén a' esik és tekenősbéka-fogás Doroszlón.

c) A' szántóvái uradalomban: a' dunai és moesári halászat Baratskán a' sóstóval és Dautován.

IV. Vásári jövedelem. a) A' kulai uradalomban: a' kulai országos vásár jövedelme.

b) Az apatini uradalomban: az apatini országos és héttivásár jövedelme.

V. Mészégetési jog. A' szántóvái uradalomban: Baratskán.

VI. Nádalyfogási jog. A' szántóvái uradalom kerületében.

VII. Malom. A' száraz malom a' kis-sztapári Ferencz esaternai álláson és Paeséron.

B) 1846ik évi június hó 12én reggeli 9 órakor kezdve Palánkán a' tiszttartósági irodában.

I. Vadászati jog. Tovarissován, Paraghán, Plavnán, Gajdobrán és Hod-ságh mezővárosban.

II. Uradalmi földek. 6 1/2 hold szántóföld Bukinban 200 hold rétilgelő Új-palánkán és az új-palánkai régi plébánia telek szűrű.

III. Pusztai földek. 885 hold metkovicsi- és 75 " " továbbá 830 10/22 " kerekityi- és 150 " " szántóföldek.

IV. Erdei földek. 3 hold (Terko Vinograd) Plavnán.

C) 1846ik évi június hó 18kán reggeli 9 órakor Kulán a' tiszttartósági irodában.

I. Vadászati jog. Cservenkán, Ó- és Új-Verbászon, Torzsán, Pivniczán, Lalityon és Keresztúron.

II. Uradalmi földek. 82 1/16 hold kulai kaszálóföld 10 hold Kuczurán 10 hold Új-Sóúven 8 1/16 hold Despot-Szt.-Iványon 255 1/16 hold Pivniczán (Gellye földek) 7 1/16 hold Pivniczán (Szilvákert) 10 3/4 hold Lalityon, és Ó-Verbászon egy szabad telek.

III. Pusztai földek. 684 2/3 hold szántóföld pettani pusztán C, betű alatt 761 1/3 " " " " D, " " 109 " " " " E, " " 168 1/3 " " " " G, d, " " 325 2/3 " " " " E, " " 368 6/8 " " " " G, a, " " 20 9/8 " " " " (csárdai föld) 381 1/8 " " " " G, c, betű alatt 346 1/8 " " " " G, b, " "

D) 1846ik évi június 23án reggeli 9 órakor kezdve Sztapáron a' tisztt. irodában.

I. Vadászati jog. Ó- és Új-Szivácson, Csonoplán, Kernyaján és Veprovácson.

II. Uradalmi földek. 7 1/8 hold Csonoplán 13 1/8 " " " 7 1/8 " " " 4 1/8 " " " 9 " " " 3 1/8 " " " szilvák. Kernyaján és a' Bresztováczi szilvk.

III. Sás és Kákavágás. Ó-Sztapáron.

IV. Pusztai földek. 465 hold szántóföld Békován 49 hold kaszáló föld Prekaján.

E) 1846ik évi június 25én reggeli 9 órakor Apatinban a' tiszttartósági irodában.

I. Vadászati jog. Prig. Szt. Ivány helység határában.

II. Uradalmi földek. 1 1/2 hold nádaskert Bogojeván

a' monostorszeghi nádaskert 29 1/8 hold uradalmi föld Monostorszeghen, végtére a' bankházi koresmahely.

III. Sás és kákavágás. Apatin mezővárosban és Karavukován.

IV. Erdei földek. 38 1/8 hold erdei legelő Bezdánban (Paprétye.) 125 1/8 hold szántóföld a' bezdáni erdőben s a' legelő Deák nevű erdőrezszen, végtére az erdei síkságok a' Sibovác és Dehelác nevű szontai erdőrezszen.

F) 1846ik évi június 30án reggeli 9 órakor Baratskán a' tiszttartósági irodában. I. Vadászati jog. Gákován.

II. Uradalmi földek. 4 hold szántóföld Gyurityon.

III. Erdei földek. 6 hold szántóföld a' Schumár nevű baracska erdőben 24 1/4 hold szántóföld a' kolluthi alsó erdőben

5 hold szántóföld a' Radonity nevű szántóvái erdőben, végtére a' legelő a' Shumár nevű baracska erdőben.

A' haszonbérlet feltételei az árverés előtt különösen fognak felolvasatni; meg tudhatni azokat mindazonáltal előbb is, mind a' zombori kir. kincst. igazgatóságnál, min pedig az illető tiszttartóságnál, A' földek és italmérsi jog bérlőinek szükségéhez képest uradalmi kézi és írás-szakmányok is külön pénzfizetés mellett által engedhetők.

A' nyilvános árverés bevégezte után újabb ajánlatok el nem fogadotnak ugyan, mindazonáltal a' kincstári uradalom, azon esetre, hogy ha az árverésnek sikere bármily oknál fogva elfogadható nem volna, magának a' jogot, a' kibérlendő tárgyról tetszése szerént rendelkezni fenntartja. Azon bérleni szándékozók, kik imittismeretlenek és a' kincstári uradalmon kívül laknak, tartoznak adósságtól ment vagyonaik állapotját az illető helybeli előjárásági bizonyítványok által kimutatni, és elégséges biztosságot szolgáló, a' bácsi királyi kincstári uradalomban megtelepedett kezeseket állítani. 3-3

A' gőzösek járása május hónapban.

a) A' Dunán;

Pestről Bécsbe naponként reggeli 7 órakor.

május 10kétől kezdve

Pestről Drenkováig minden vasárnap. Tittelnéli kikötéssel, egy le- mint felfelé, — továbbá minden szerdán. — A' vasárnaponként Drenkova felé induló gőzösök Konstantinápolyt is érintik, u. m. május 10- és 24dikén az oláh-, május 3, 17 's 31kén pedig a' török-részen.

Pestről Zimonyba Eszékneli kikötéssel, egy le- mint felfelé, minden kedden.

Pestről Zimonyba Tittelnéli kikötéssel le- és felfelé minden pénteken.

A' felfelé járó gőzösök indulási ideje: reggeli 4 óra.

b) A' Száván és Tiszán;

Sziszekről Zimonyon által Szegedre minden szerdán reggeli 4 órakor.

Szegedről Zimonyon által Sziszekre minden szerdán reggeli 4 órakor.

Zimonyból Szegedre minden szombatn délben, öszszeköttetésben a' pénteken Pestről elinduló és szombatn Tittelbe érkező gőzössel.

Zimonyból Sziszekre minden pénteken reggeli 4 órakor öszszeköttetésben a' minden esütörtökön Pest és Drenkováru felé érkező gőzössel.

Pest, májusban 1846. Gőzhajózási hivatal. 6-8

Alulirt hivatal szerencsés a' es. k. szabadtékos első dunagőzhajózási társaság részvény-tulajdonosinak jelenteni, hogy a' folyó esztendei martius 20án tartott közgyűlés nyomtatott jegyzőkönyvét reggeli 9 óratól délutáni 4 óráig irodájából elvitethetik. Pesten, május 20án 1846. Gőzhajózási hivatal. 2-2

Figyelmeztetés.

A' pozsony-nagyszombati első magyar vasúttársaság t. ez. részvényesei, kik a' f. évi martius 23án kihirdetett s május 1én kitélt 9ik rész-üzetést: 10% azaz egyegy részvénytől 20 forintot még be nem fizették, ezennel figyelmeztetnek, hogy ezen befizetés az alapszabályok 7. §a értelmében folyó évi július 1ső napjáig haladéktalanul teljesítendő.

Egyszermind a' f. év ápril hó 5én tartott közgyűlési határozat erejénél fogva azon t. ez. urak, kik az itt feljelölt, s alulirt részvényeknek birtokában vannak, u. m.

- 2513. 2514. 2515. 2596. 2597. 2598. 2599. 2614. 2839 2840. 2842. 2843. 2847. 2898. 2899. 2900. 2901. 2902. 2903. 2973. 2976. 2987. 2988. 3092. 3093. 3094. 3095. 3112. 3113. 3114. 3115. 3117. 3123. 3124. 3125. 3126. 3127. 3128. 3129. 3130. 3131. 3132. 3157. 3158. 3159. 3160. 3161. 3162. 3163. 3164. 3165. 3166. 3193. 3194. 3195. 3196. 3199. 3200. 3201. 3202. 3203. 3205. 3206. 3207. 3208. 3209. 3287. 3288. 3289. 3290. 3291. 3292. 3293. 3294. 3295. 3412. 3413. 3414. 3415. 3416. 3460. 3461. 3462. 3524. 3595. 3660 3764. 3765. 3766. 3767. 3844. 3845. 3846. 3847. 3849. 3850. 3851. 3852. 3853. 2854. 3855. 3856. 3857. 3858. 3859. 3860. 3861. 3862. 3863. 3964. 4093. 4094. 4095. 4096. 4097. 4098. 4100. 4101. 4102. 4104. 4224. 4225. 4226. 4232. 4233. 4236. 4308. 4309. 4310. 4311. 4313. 4314. 4315. 4322. 4323. 4324. 4325. 4342. 4399. 4427. 4508. 4509. 4510. 4511. 4512. 4517. 4560. 4561. 4562. 4628. 4629. 4632. 4678. 4682. 4683. 4687. 4688. 4689. 4690. 4691. 4747. 4748. 4749. 4750. 4751. 4752. 4753. 4754. 4755. 4756. 4772. 4804. 4814. 4810. 4813. 4814. 4851. 4852. 4853. 4854. 4855. 4856. 4857. 4858. 4859. 4860. 4861. 4862. 4863. 4866. 4867. 4868. 4870. 4876. 4877. 4878. 4879. 4880. 4881. 4882. 4939. 4940. 4941. 4942. 4943. 4960. 4971. 4974. 4980. 5007. 5008. 5023. 5025. 5026. 5027. 5049. 5050. 5051. 5074. 5075. 5092. 5101. 5103. 5107. 5108. 5133. 5136. 5137. 5143. 5144. 5148. 5188. 5199. 5215. 5259. 5275. 5281. 5288. 5293. 5300. 5314. 5322. 5325. 5339. 5348. 5351. 5379. 5396. 5397. 5404. 5405. 5406. 5407. 5418. 5419. 5420. 5421. 5443. 5444. 5446. 5450. 5451.

S az ezektől járó részlegek letisztázását elmulaszták, ezennel felhívotnak, hogy; ezen tartozásaik lerovását a' fenebb kiirt 9ik részleg befizetésének határidejéig, vagyis 1846. július 1ső napjáig okvetlenül eszközöljék az azokkal járó 6% kamattal együtt mely fizetéseket az illető részvényesek teljesíthetik vagy a' vállalat középonti hivatalánál Pozsonyban; vagy pedig a' Ferdinánd-eszásár ez. éjszaki vaspálya fő fizető hivatalánál Bécsben; még pedig annál inkább, mert a' kiirt határidőig ebbeli kötelezettségöknek eleget nem tevő részvényesek minden vállalkozási jogaiktól elesnek, a' vállalkozá i könyvből kitoröltetnek s már megtett befizetéseik elenyésznek; részvényeik további rendelkezés alá esvén. Pozsony, május 13án 1846. a' pozsony-nagyszombati első m. vasut Kohlmann H. titoknak.

Riedner Ignác igazgató s. k. Zechmeister Gy. igazgató s. k.

2-3

592. Arverési hirdetés. kentés után, a' legkevesebbet kívánónak Ezennel közhírré tétetik; hogy a' nm. m. átengedtetik. kir. udv. kincstár t. e. böjtelő hava 25dikén A' szerződni kívánók folyó évi Pünköszt 7,925ik szám alatt kelt rendeleténél fogva, hava 30dikán reggeli 9 óráig a' m. kir. építési igazgatóság épületében megjelenésre meghívotnak; hol addig is a' szerződési feltételek és a' kiállítandó szerek példányai, a' hivatalos órákban naponként megtekinthetők. — A' magy. kir. építési főigazgatóság által, Budán Pünköszt hava 18án 1846. 2-3